

1. Procés d'integració europea

- 1.1. Evolució històrica del procés d'integració europeu
- 1.2. La creació de la CECA, i la creació de la CEE i de la CEEA/Euratom
- 1.3. Les reformes d'aprofundiment dels Tractats Constitutius
- 1.4. Les ampliacions successives d'Estats Membres
- 1.5. Del Tractat de Niça al Tractat de Lisboa

1. Procés d'integració europea

1.1. Evolució històrica del procés d'integració europeu

- Què és la Unió Europea?
 - Procés d'integració
 - Comunitat política supranacional
 - Europa com a idea – històrica, cultural, geogràfica

1.1. Evolució històrica del procés d'integració europeu

1.1. Evolució històrica del procés d'integració europeu

- Mite d'Europa
- Mediterrani, origen de la cultura Occidental
- Imperi Romà (s. I-V)
- Imperi Carolingi (s. VIII-IX)
- Sacre Imperi Romanogermànic (s. XII)
- Impacte dels Estats moderns

1.1. Evolució històrica del procés d'integració europeu

- **Richard Coudenhove-Kalergi, «Unió Paneuropea» (1923)**
 - Després de la Primera Guerra Mundial
 - Qüestionament d'Europa: Estats Units, l'URSS,
 - Manifest Paneuropa: sistema bicameral (Estats i parlaments), Tribunal Federal, Cancelleria, ciutadania europea...
 - Moviment Europeu

1.1. Evolució històrica del procés d'integració europeu

- **Discurs d'Aristide Briand (Societat de Nacions, 1929)**
 - Ministre francès d'Afers Exteriors
 - Federació europea, «Unió Europea»
 - Fracàs: crisi econòmica (Gran Depressió 1929), nacionalsocialisme, oposició de l'URSS (Stalin)

1.1. Evolució històrica del procés d'integració europeu

- **Reacció a excessos Segona Guerra Mundial**
 - Discurs Churchill (19 set. 1946)
Universitat de Zúric
 - Creació d'una organització europea sense Gran Bretanya
- **Cooperació militar**
 - **Tractat Dunkerque 1947**
 - GB i França
 - **Tractat Brussel·les 1948**
 - França, Gran Bretanya, Bèlgica, Holanda, Luxemburg
 - (1954: Unió Europea Occidental-UEO, amb ingrés d'Alemanya i Itàlia)
 - Fi UEO: 2011

1.1. Evolució històrica del procés d'integració europeu

Cooperació econòmica

- **BENELUX (1943-44)**
 - Govern a l'exili
- **Organització Europea per a la Cooperació Econòmica (OECE) (1948)**
 - Portugal, Regne Unit, França, Itàlia, BENELUX, Àustria, Dinamarca, Noruega, Grècia, Suècia, Suïssa, Turquia, Irlanda i Islàndia
 - Pla Marshall (Secretari d'Estat estatunidenc George Marshall)
 - 1961, OCDE

1.1. Evolució històrica del procés d'integració europeu

- **Congrés la Haia 1948, convocat pel Moviment Europeu**
 - 750 delegats
 - Objectiu: Federació europea basada en els drets humans i la democràcia
 - **Utòpics** (federalistes: francesos, belgues, italians) i **funcionalistes** (cooperació governamental, Regne Unit, Irlanda, països Escandinaus)

1.1. Evolució històrica del procés d'integració europeu

1.1. Evolució històrica del procés d'integració europeu

- **Consell d'Europa** (1949)
 - RFA, Bèlgica, Dinamarca, França, Irlanda, Islàndia, Itàlia, Luxemburg, Noruega, Països Baixos, Regne Unit i Turquia.
 - Conveni Europeu de Drets Humans 1949
 - **TEDH** Tribunal d'Estrasburg

1.2. La creació de la CECA, la CEE i la CEEA/ Euratom)

Acords de Potsdam (1945)

- Estats Units, Regne Unit i l'URSS

Conca del Ruhr: limitar la indústria alemanya.

- 1947: EUA i GB volen transferir la seua zona d'administració: preocupació de Bèlgica i França
- Administració internacional amb la participació alemanya: administració europea.
- Control del carbó i l'acer (ferro+carbó)

1.2. La creació de la CECA, la CEE i la CEEA/ Euratom)

1.2. La creació de la CECA, la CEE i la CEEA/ Euratom)

- **Pla Schuman** Ministre Afers Exteriors Francès
 - Declaració 9 maig 1950
 - Concebuda per Jean Monnet, Comissari del Pla de Modernització i Equipament
 - Fets concrets
 - Fi de la rivalitat francoalemanya i objectiu econòmic
- **Creació de la Comunitat Europea del Carbó i de l'Acer (CECA)**
 - Tractat París 18 abril 1951, va entrar en vigor 23 juliol 1952. 50 anys (fins al 2002)
 - FR, ALEM, BENELUX, ITAL. Rebuig de GB.
 - Sistema competencial i sistema institucional

1.2. La creació de la CECA, la CEE i la CEEA/ Euratom)

La Communauté Européenne du Charbon et de l'Acier (CECA) en 1951

1.2. La creació de la CECA, la CEE i la CEEA/ Euratom)

- Sistema **competencial** CECA
 - Abolició i prohibició de barreres internes, subvencions estatals i pràctiques restrictives de la competència
 - Fixació de preus
 - Harmonització de la política comercial externa
 - Establiment de taxes sobre la producció del carbó i l'acer

1.2. La creació de la CECA, la CEE i la CEEA/ Euratom)

- Sistema **institucional** CECA
 - Alta Autoritat (institució supranacional)
 - Consell de Ministres (institució intergovernamental)
 - Assemblea
 - Tribunal de Justícia
 - Comitè consultiu

1.2. La creació de la CECA, la CEE i la CEEA/ Euratom)

- **Conferència Messina 3 juny 1955**
 - Extensió de la integració a tota l'economia
 - Comitè i informe Spaak (1956): relançament d'Europa
- 25 març 1957- **Tractats de Roma**
 - Comunitat Econòmica Europea (CEE)
 - Comunitat Europea de l'Energia Atòmica (Euratom)

1.2. La creació de la CECA, la CEE i la CEEA/ Euratom)

- Tractat CEE: **Competències**
 - Mercat comú entre els sis Estats
 - Circulació de mercaderies
 - Circulació de factors de producció (persones, empreses, capitals)
 - Lliure competència
 - Harmonització de polítiques econòmiques generals

1.2. La creació de la CECA, la CEE i la CEEA/ Euratom)

- Tractat CEE: **Institucions**
 - Comissió
 - Consell de Ministres
 - Assemblea parlamentària
 - Tribunal de Justícia
 - Comitè Econòmic i Social (CES)
- supranacionalitat/
intergovernamentalitat

1.2. La creació de la CECA, la CEE i la CEEA/ Euratom)

Euratom

- Us pacífic de l'Energia Atòmica
- Mercat comú d'equips i materials nuclears
- Normes bàsiques de seguretat i protecció a la població

1.2. La creació de la CECA, la CEE i la CEEA/ Euratom)

Tractat d'institucions comunes (1958)

Assemblea i Tribunal de Justícia, comuns per a les tres comunitats

Comissió i Consell de Ministres, diferenciades

Tractat de fusió dels Executius (1967)

Institucions comunes

1.3. Les reformes de profundització dels Tractats Constitutius

Primera ampliació

- 1961 i 1967: davant l'èxit de les Comunitats Europees, petició d'entrada de GB, IRL, DINAM i NORUEGA

Oposició de De Gaulle

- 1969- Georges Pompidou
- **Cimera de Caps d'Estat de la Haia (1969)**

Aprofundiment: Unió Econòmica i Monetària

Ampliació: GB, IRL, DIN, NOR

1.3. Les reformes de profundització dels Tractats Constitutius

1970: inici de les negociacions.

**1972: signatura dels Tractats
d'adhesió**

Gran Bretanya, Irlanda, Dinamarca

El «no» de Noruega

53,5 % NO

Sí als referèndums d'Irlanda i
Dinamarca

1973: Europa dels 9

1.3. Les reformes de profundització dels Tractats Constitutius

Problema amb la Gran Bretanya

- Els laboristes no van participar-ne en les negociacions
 - Promesa de referèndum
 - 1975: Renegociació del tractat. Referèndum de continuació a Europa, en què els mateixos laboristes van demanar el sí
 - 67 % va votar sí
-
- **Adequació dels Tractats i patrimoni comunitari**

1.3. Les reformes de profundització dels Tractats Constitutius

Crisi econòmica i estancament

Anys 70: Harold Wilson, Helmut Schmitt i Valéry Giscard d'Estaing

- Cimera de París 9 i 10 desembre 1974
- Institucionalització Consell Europeu
- Elecció directa Parlament Europeu
- UEM
 - Pla Werner (1971)
 - Objectiu: moneda comuna
 - La serp al túnel (1971)
 - +- 2,25 %
 - SME (1978)-ecu

1.3. Les reformes de profun- dització dels Tractats Constitutius

1.3. Les reformes de profundització dels Tractats Constitutius

Rellançament de la Comunitat (2a ampli.)

Anys 80: Margaret Thatcher, François Mitterrand i Helmut Kohl

Ingrés països del sud. Fi dictadures.

- Grècia (1981)
- Espanya i Portugal (1986)

Europa dels 12

Aprofundiment: **Conferència intergovernamental**
Luxemburg 1985

Acta Única Europea 1986

Consell Europeu (no com a institució)

Noves competències

PESC

Consecució d'un mercat interior veritable

1.3. Les reformes de profundització dels Tractats Constitutius

1.3. Les reformes de profundització dels Tractats Constitutius

Maastricht 1992

- tractat més important des de la fundació
- Creació UE
- UEM
 - Informe Delors: Institut Monetari Europeu i BCE
- Pilars
 - CE
 - PESCE
 - CAJAI
- Nova institucionalitat
- Comitè de les Regions, Defensor del Poble, Tribunal de Primera Instància
- Fracàs a la política social

1.3. Les reformes de profundització dels Tractats Constitutius

CIG de Torí (1996)

Tractat d'Àmsterdam (1997)

- Preparació per a l'entrada dels nous països
- Acord Schengen

1.4. Les successives ampliacions d'Estats membres

Estats membres fundadors (1951)

Europa dels 6

FR IT AL BE NE LUX

1a ampliació (1973)

Europa dels 9

GB, IRL, DIN

2a ampliació (1981)

Europa dels 10

GR

3a ampliació (1985)

Europa dels 12

ESP, PORT

1.4. Les successives ampliacions d'Estats membres

Caiguda del mur de Berlín

4a. Ampliació (1995) (UE 15)

Finlàndia, Suècia, Àustria (antiga EFTA)

5a Ampliació (2004) (UE 25)

Estònia, Letònia, Lituània, Polònia, República Txeca, Eslovàquia, Eslovènia,, Hongria, Xipre, Malta

6a. Ampliació (2007) (UE 27)

- Romania i Bulgària

7a Ampliació (2013) (UE 28)

Croàcia

1.4. Les successives ampliacions d'Estats membres

Brexit (2016) (UE27)

David Cameron i les eleccions de 2013

Referèndum del 23 de juny de 2016

- No (51,9 %)

Manipulació?

- Cambridge Analytica

Negociació d'eixida: Transició fins al 31 de gener de 2020

Fi del mite de la irreversibilitat

1.4. Les successives ampliaciones d'Estats membres

1.4. Les successives ampliacions d'Estats membres

1.4. Les successives ampliacions d'Estats membres

Països candidats

Albània

Bòsnia i Hercegovina

Geòrgia

Moldàvia

Montenegro

Macedònia del Nord

Sèrbia

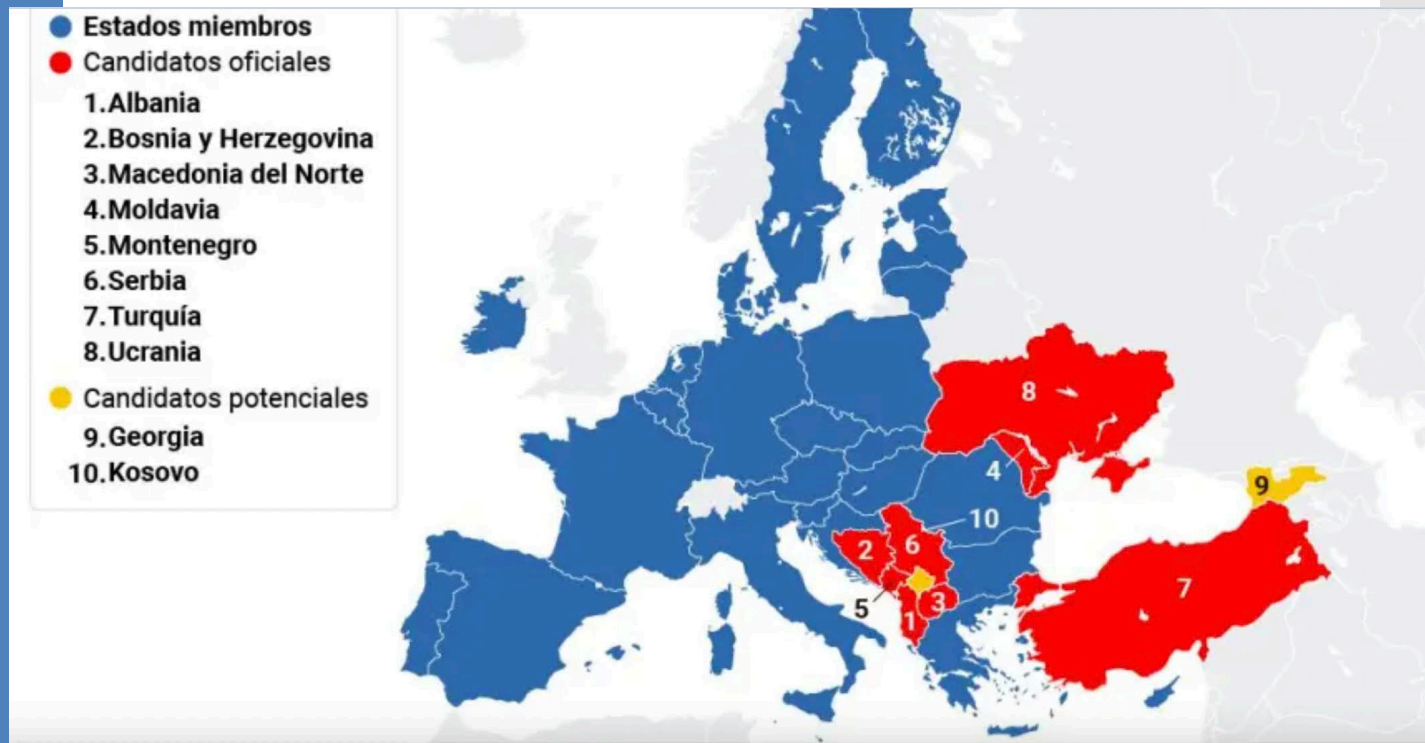
Turquia

Ucraïna

Problema de Kosovo, «país candidat potencial».

Independència unilateral de Sèrbia (2008)

1.4. Les successives ampliacions d'Estats membres

1.5. Del Tractat de Niça al Tractat de Lisboa

Tractat de Niça (2001)

- CIG 2000
- Carta de Drets Fonamentals
- Més poders legislatius i de control al Parlament
- Canvis pes països al Consell
- Referèndums d'Irlanda (2001, 2002)

1.5. Del Tractat de Niça al Tractat de Lisboa

«Constitució» Europea (2004)

- Laeken, 2001.
- Convenció europea per a preparació de la CIG
 - President: Valéry Giscard d'Estaing
 - Presidència i Praesidium
 - Rep. Parlament Europeu
 - Rep. Comissió
 - Rep. Estats membres
 - Rep. Països candidats
 - Observadors
- Consell Europeu de Brussel·les desembre 2003
- 2n Consell Europeu de Brussel·les, 17 i 18 de juny 2004
- Octubre 2004, aprovació de l'Acta final
- Signatura Tractat 29 octubre 2004

1.5. Del Tractat de Niça al Tractat de Lisboa

«Constitució» Europea (2004)

- Referèndum d'aprovació
 - Espanya, 20 febrer 2005. 77 % sí
 - França, 29 de maig 2005. 54 % No
 - Països Baixos, 1 de juny de 2005. 61,5 % No
- Fracàs de la «Constitució» Europea

1.5. Del Tractat de Niça al Tractat de Lisboa

- **Naturalesa jurídica de la «Constitució» Europea**
 - Tractat internacional
 - Ús col·loquial de Constitució europea
 - Ús formal: «Tractat pel qual s'institueix una Constitució per a Europa»
 - Poble europeu?
 - Procés constituent?

1.5. Del Tractat de Niça al Tractat de Lisboa

Tractat de Lisboa (2007)

- CIG 2007 per a la reforma tradicional dels tractats
- Modificació del TUE (1992) i del Tractat de Roma (1957), anomenat ara TFUE (Tractat de Funcionament de la UE)
- Ratificació parlamentària
- Referèndums d'Irlanda:
 - Juny 2008, 53,4 % No.
 - Octubre 2009, 67,1 % Sí
- **Espanya: ratificació:**
- Llei orgànica 1/2008, de 30 de juliol, per la qual s'autoritza la ratificació per Espanya del Tractat de Lisboa.

2. La Unió Europea

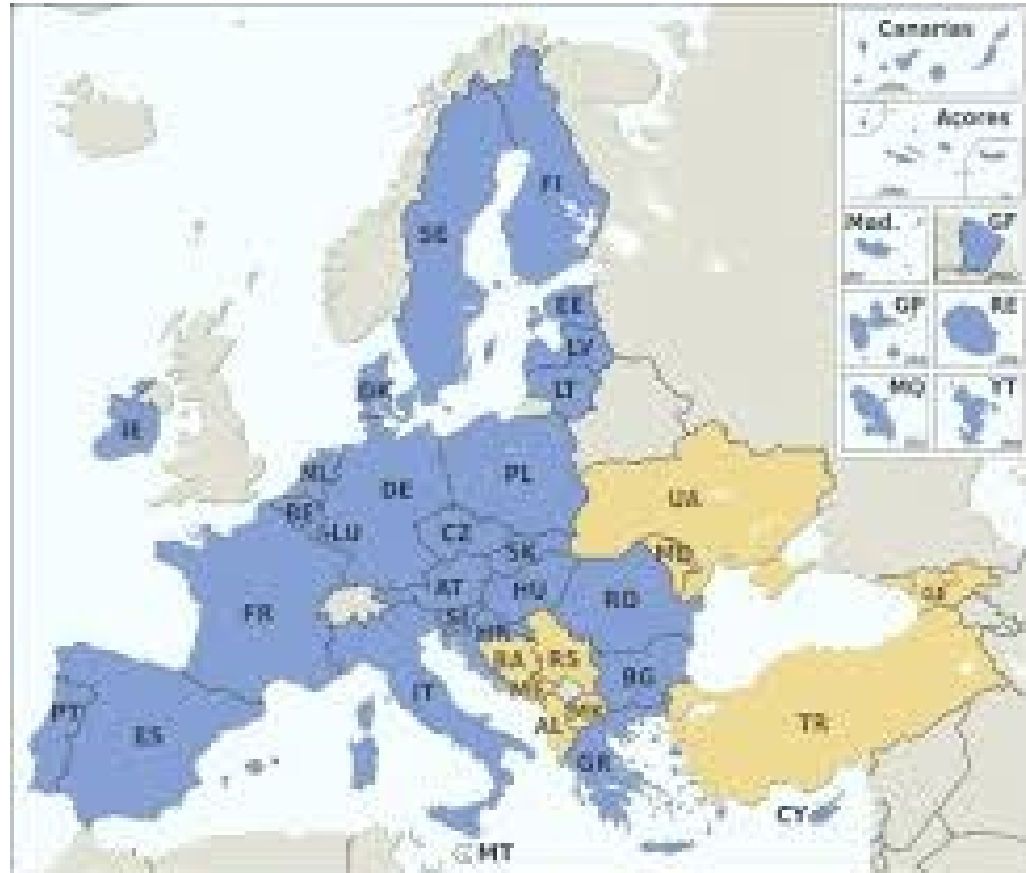
- 2.1. La Unió Europea: concepte i naturalesa juridicopolítica
- 2.2. Els valors, objectius i principis fonamentals de la Unió Europea
- 2.3. La condició d'Estat Membre
- 2.4. La Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea i la seva eficàcia jurídica: ciutadania europea i participació al si de la Unió Europea
- 2.5. Les cooperacions reforçades

2.1. La Unió Europea: concepte i naturalesa juridicopolítica

Unió Europea: concepte

- Unió econòmica i política única entre 27 països.
- Procés d'integració econòmica i política que té com a finalitat fundacional la federació.
- Associació voluntària i democràtica.
- Estat de dret: Tractats

2.1. La Unió Europea: concepte i naturalesa juridicopolít ica

2.1. La Unió Europea: concepte i naturalesa juridicopolít ica

Països Unió Europea:

Bèlgica , Bulgària, Txèquia, Dinamarca, Alemanya, Estònia, Irlanda, Grècia, Espanya, França, Croàcia, Itàlia, Xipre, Letònia, Lituània, Luxemburg, Hongria, Malta, Països Baixos , Àustria, Polònia, Portugal, Romania, Eslovènia, Eslovàquia, Finlàndia i Suècia.

Europa i Unió Europea

2.1. La Unió Europea: concepte i naturalesa juridicopolít ica

Regions ultraperifèriques

Nou territoris allunyats del continent europeu que formen part indivisible d'un Estat

Departaments francesos d'ultramar:

- Guadalupe
- La Guaiana Francesa
- Martinica
- illa de la Reunió
- Mayotte

Col·lectivitat d'ultramar francesa

- illa de Sant Martí

Comunitat autònoma espanyola

- Canàries

Regions autònomes portugueses

- illes Açores
- Madeira

2.1. La Unió Europea: concepte i naturalesa juridicopolít ica

Regiones Ultraperiféricas (RUP) de la UE

2.1. La Unió Europea: concepte i naturalesa juridicopolít ica

Unió Europea: naturalesa juridicopolítica

- Òrgans polítics propis, diferents dels internacionals i dels estatals
- Ordenament jurídic propi, diferent al dret internacional i al dret dels Estats

Personalitat jurídica: Art. 47 TUE

La Unió té personalitat jurídica.

Prèviament: personalitat jurídica de les comunitats

2.1. La Unió Europea: concepte i naturalesa juridicopolít ica

Capacitats:

- celebrar i negociar acords internacionals, signar tractats, en el marc de les seues competències
- esdevenir membre d'una organització internacional
- adherir-se a convenis internacionals com ara el Conveni Europeu de Drets Humans.

2.1. La Unió Europea: concepte i naturalesa juridicopolít ica

- Els acords internacionals celebrats per la UE són directament vinculants i tenen primacia sobre les lleis i les constitucions nacionals. (3.2 i 216.1 TFUE)
- **Subjecte de dret internacional:** capacitat exterior per entaular relacions diplomàtiques: ser representada, rebre representants d'Estats i organitzacions no pertanyents a la UE, presentar demandes, actuar davant d'un tribunal o jutge internacional.

2.2. Els valors, objectius i principis fonamentals de la Unió Europea

- **Valors de la Unió Europea**

Article 2 del TUE

La Unió es fonamenta en els valors de respecte de la dignitat humana, llibertat, democràcia, igualtat, estat de dret i respecte dels drets humans, inclosos els drets de les persones que pertanyen a minories. Aquests valors són comuns als Estats membres en una societat caracteritzada pel pluralisme, la no-discriminació, la tolerància, la justícia, la solidaritat i la igualtat entre dones i homes.

2.2. Els valors, objectius i principis fonamentals de la Unió Europea

- **Garantia dels valors de l'article 2 del TUE**

- Pauta per als processos d'adhesió

- Article 7 TUE: **Violació greu dels valors per part d'un Estat membre.**

- Suspensió de drets com a Estat membre i del vot del representant de l'Estat al Consell Europeu.
- Proposta d'un terç dels Estats membres, del Parlament o de la Comissió
- Constatació del Consell per 4/5 dels seus membres, amb l'aprovació prèvia del Parlament Europeu. El país en qüestió no participa de la votació
- Escoltar el país i plantejar-ne recomanacions
- Les obligacions continuen sent vinculants
- Modificació o revocació de les mesures, posteriorment.

2.2. Els valors, objectius i principis fonamentals de la Unió Europea

- **Objectius de la Unió Europea**

Article 3 del TUE

1. La Unió té com a finalitat promoure la pau, els seus valors i el benestar dels seus pobles.
2. La Unió oferirà als seus ciutadans un espai de llibertat, seguretat i justícia sense fronteres interiors, en què estiga garantida la lliure circulació de persones conjuntament amb mesures adequades en matèria de control de les fronteres exteriors, asil, immigració i de prevenció i lluita contra la delinqüència.

2.2. Els valors, objectius i principis fonamentals de la Unió Europea

3. La Unió establirà un mercat interior. Obrarà en favor del desenvolupament sostenible d'Europa basat en un creixement econòmic equilibrat i en l'estabilitat dels preus, en una economia social de mercat altament competitiva, que tendisca a la plena ocupació i al progrés social, i en un nivell elevat de protecció i millora de la qualitat del medi ambient. Així mateix, promourà el progrés científic i tècnic. La Unió combatrà l'exclusió social i la discriminació, i fomentarà la justícia i la protecció socials, la igualtat entre dones i homes, la solidaritat entre les generacions i la protecció dels drets del xiquet.

La Unió ha de fomentar la cohesió econòmica, social i territorial, i la solidaritat entre els Estats membres.

La Unió respectarà la riquesa de la diversitat cultural i lingüística, i vetllarà per la conservació i el desenvolupament del patrimoni cultural europeu.

2.2. Els valors, objectius i principis fonamentals de la Unió Europea

4. La Unió establirà una unió econòmica i monetària, la moneda de la qual és l'euro.

5. En les relacions amb la resta del món, la Unió afirmarà i promourà els seus valors i interessos i contribuirà a la protecció dels seus ciutadans. Contribuirà a la pau, la seguretat, el desenvolupament sostenible del planeta, la solidaritat i el respecte mutu entre els pobles, el comerç lliure i just, l'erradicació de la pobresa i la protecció dels drets humans, especialment els drets dels xiquets, així com a l'estricta respecte i al desenvolupament del dret internacional, en particular pel que fa als principis de la Carta de les Nacions Unides.

2.3. La condició d'Estat Membre

Estat membre: Estat que forma part de la Unió Europea.

27 Estats

Vinculats pels tractats i el cabal comunitari

Participen al govern de la UE en igualtat de condicions

Incorporació: Adhesió

Desincorporació: Retirada:

2.3. La condició d'Estat Membre

Adhesió

Art. 49 TUE i Criteris de Copenhaguen (1993), Madrid (1995)

- País europeu (criteri geopolític)
- Respectar els valors comuns (art. 2 TUE) i comprometre's a promoure'ls.

2.3. La condició d'Estat Membre

Criteris:

1. Democràcia.

Institucions estables que garanteixquen la democràcia, l'estat de dret, el respecte dels drets humans i el respecte i la protecció de les minories.

2. Criteris econòmics:

Economia de mercat en funcionament i capacitat de fer front a la pressió competitiva i les forces del mercat dins de la Unió Europea.

3. Harmonització de la legislació nacional amb la de la UE:

Capacitat per a assumir les obligacions que es deriven de l'adhesió, incorporar el cabal comunitari i acceptar els objectius de la unió política, econòmica i monetària.

2.3. La condició d'Estat Membre

Procediment per a l'adhesió

- Sol·licitud per part de l'Estat
- Dictamen de la Comissió Europea
- Consell Europeu per unanimitat. Condició de país candidat

No hi ha dret automàtic a adherir-s'hi

2.3. La condició d'Estat Membre

Procés d'adhesió:

1. Inici de les negociacions
2. Inici de les reformes necessàries: Estat de Dret, economia, funcionament de les institucions democràtiques i administració pública
3. Examen de la Comissió i assistència financera i tècnica
4. Fi de les negociacions
5. Aprovació del Parlament Europeu
6. Aprovació del Consell Europeu
7. Signatura i ratificació del Tractat d'adhesió
8. Entrada en vigència del Tractat

2.3. La condició d'Estat Membre

Retirada:

Article 50 TUE

- Retirada voluntària i unilateral
- Notificació del país al Consell Europeu
- Orientacions del Consell Europeu sobre com es procedirà per a la retirada
- Negociació amb el país
- Aprovació de l'acord pel Consell de la Unió, amb aprovació del Parlament
- Els tractats deixen d'aplicar-se al país des de l'entrada en vigor de l'acord (ampliable pel Consell Europeu) o dos anys després de la notificació.
- Si el país es vol reincorporar: procediment d'adhesió

2.4. La Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea i la seva eficàcia jurídica: ciutadania europea i participació al si de la Unió Europea

Drets de la ciutadania europea

Art. 6 TUE

1. La Unió reconeix els drets, llibertats i principis enunciats a la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea de 7 de desembre de 2000, tal com va ser adaptada el 12 de desembre de 2007 a Estrasburg, la qual tindrà el mateix valor jurídic que els Tractats.

(...)

2. La Unió s'adherirà al Conveni Europeu per a la Protecció dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals. Aquesta adhesió no modificarà les competències de la Unió que es defineixen als Tractats.

3. Els drets fonamentals que garanteix el Conveni Europeu per a la Protecció dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals i els que són fruit de les tradicions constitucionals comuns als Estats membres formaran part del Dret de la Unió com a principis generals.

2.4. La Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea i la seva eficàcia jurídica: ciutadania europea i participació al si de la Unió Europea

Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea

- Adoptada amb el Tractat de Niça el 2000
- Amb l'entrada en vigor del Tractat de Lisboa va obtenir caràcter de Tractat constitutiu
- Protecció dels drets fonamentals de les persones a la UE
- Herència de la tradició dels Estats

2.4. La Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea i la seva eficàcia jurídica: ciutadania europea i participació al si de la Unió Europea

Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea

Contingut: Preàmbul, 7 capítols, 57 articles

- I **dignitat** (dignitat humana, dret a la vida, dret a la integritat de la persona, prohibició de la tortura i de les penes o els tractes inhumans o degradants, prohibició de l'esclavatge i el treball forçat).
- II **llibertat** (drets a la llibertat i a la seguretat, respecte de la vida privada i familiar, protecció de les dades de caràcter personal, dret a contraure matrimoni i dret a fundar una família, llibertat de pensament, de consciència i de religió, llibertat d'expressió i d'informació, llibertat de reunió i associació, llibertat de les arts i de les ciències, dret a l'educació, llibertat professional i dret a treballar, llibertat d'empresa, dret a la propietat, dret d'asil, protecció en cas de devolució, expulsió i extradició).

2.4. La Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea i la seva eficàcia jurídica: ciutadania europea i participació al si de la Unió Europea

- **III igualtat** (igualtat davant la llei, no discriminació, diversitat cultural, religiosa i lingüística, igualtat entre homes i dones, drets del menor, drets de la gent major, integració de les persones amb discapacitat).
- **IV solidaritat** (dret a la informació i a la consulta dels treballadors a l'empresa, dret de negociació i d'acció col·lectiva, dret d'accés als serveis de col·locació, protecció en cas d'acomiadament injustificat, condicions de treball justes i equitatives, prohibició del treball infantil i protecció dels joves a la feina, vida familiar i vida professional, seguretat social i ajuda social, protecció de la salut, accés als serveis d'interès econòmic general, protecció del medi ambient, protecció dels consumidors).

2.4. La Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea i la seva eficàcia jurídica: ciutadania europea i participació al si de la Unió Europea

- V **ciutadania** (dret a ser elector i elegible a les eleccions al Parlament Europeu i a les eleccions municipals, dret a una bona administració, dret d'accés als documents, Defensor del Poble Europeu, dret de petició, llibertat de circulació i de residència, protecció diplomàtica i consular).
- VI **justícia** (dret a la tutela judicial efectiva i a un jutge imparcial, presumpció d'innocència i drets de la defensa, principis de legalitat i de proporcionalitat dels delictes i les penes, dret a no ser acusat o condemnat penalment dues vegades pel mateix delictes).
- VII **disposicions generals.**

2.4. La Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea i la seva eficàcia jurídica: ciutadania europea i participació al si de la Unió Europea

Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea

Eficàcia jurídica:

- Aplicable a les institucions, òrgans i organismes de la UE
- Aplicable als Estats membres quan apliquen el dret de la UE
- S'aplica conjuntament amb el Conveni Europeu de Drets Humans

Excepció:

- Protocol (n. 30). Sobre l'aplicació de la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea a Polònia i al Regne Unit (2007)
- Clàusula d'exclusió voluntària

2.5. Les cooperacions reforçades

Tractat d'Àmsterdam (1996): Major **aprofundiment** entre Estats

Art. 20 TUE

Els Estats membres que desitgen instaurar entre si una cooperació reforçada en el marc de les competències no exclusives de la Unió podran fer ús de les institucions i exercir aquestes competències aplicant les disposicions pertinents dels Tractats (...)

- Mínim 9 Estats
- Àmbits en què no s'ha pogut aconseguir la cooperació al conjunt de la UE
- Superar bloquejos
- En el marc competencial europeu
- Caràcter obert: incorporació dels Estats que ho sol·liciten

2.5. Les cooperacions reforçades

Autorització:

- Proposta de la Comissió Europea
- Consentiment del Parlament Europeu
- Autorització del Consell

Exemples:

- **Llei aplicable al divorci i separació (2010)**
 - Cònjuges de diferents nacionalitats que residisquen en un país diferent del seu país d'origen o que ja no residisquen al mateix Estat membre
 - Hi participen: Alemanya, Àustria, Bèlgica, Bulgària, Eslovènia, Espanya, Estònia, França, Grècia, Itàlia, Letònia, Lituània, Luxemburg, Hongria, Malta, Portugal i Romania.
- **Fiscalia europea (2021)**
 - Investigar els delictes contra els interessos financers de la UE i l'exercici de l'acció penal.
 - No hi participen: Hongria, Polònia, Irlanda, Suècia i Dinamarca.

3. Les competències de la Unió Europea

3.1. Les competències de la Unió Europea: precisions conceptuals

3.2. Fonament de les competències de la Unió: el principi d'atribució

3.3. Categories i àmbits de competències

3.4. Els principis de l'exercici de les competències: subsidiarietat, proporcionalitat i suficiència de mitjans

3.5. Els principis de solidaritat i cooperació lleial

3.1. Les competències de la Unió Europea: precisions conceptuals

Àmbits d'actuació, exercici de les polítiques públiques.

Relacions Unió Europea-Estats

- Els tractats estableixen el repartiment de competències entre la Unió Europea i l'Estat
- Organització interna de cada Estat, segons el grau de descentralització

Constitucionalisme multinivell

3.1. Les competències de la Unió Europea: precisions conceptuals

Competències de la Unió Europea

Amb Maastricht: pilars

Amb Àmsterdam: categories de competències

- Exclusives
- Compartides
- Suport, coordinació i complement

PESC: Regles pròpies

3.2. Fonament de les competències de la Unió: el principi d'atribució

Delimitació de les competències

Art. 5 TUE

- 1. **La delimitació de les competències de la Unió es regeix pel principi d'atribució.** L'exercici de les competències de la Unió es regeix pels principis de subsidiarietat i de proporcionalitat.
- 2. En virtut del principi d'atribució, la Unió actua **dins dels límits de les competències que li atribueixen els Estats** membres als Tractats per assolir-ne els objectius que determinen. Tota competència no atribuïda a la Unió als Tractats correspon als Estats membres.

3.2. Fonament de les competències de la Unió: el principi d'atribució

Delimitació de les competències

Principi d'atribució

La Unió Europea només pot actuar sobre les competències concedides pels tractats, els quals han estat ratificats per tots els estats membres

La resta: competències dels Estats

3.3. Categories i àmbits de competències

Competències exclusives de la Unió Europea

Només la UE pot legislar

Els Estats membres apliquen la legislació
(Federalisme d'execució)

Art. 3 TFUE

- Unió duanera
- Normes de competència al mercat únic
- Política monetària als països de la zona de l'euro
- Política comercial comuna
- Recursos biològics marins en el marc de la política pesquera comuna

3.3. Categories i àmbits de competències

Competències compartides de la Unió Europea

La Unió Europea i els Estats membres poden legislar

La competència dels Estats membres es desenvolupa en els àmbits en què la Unió Europea no exerceix la seua competència.

Competències compartides de la Unió Europea

Art. 4 TFUE

- mercat interior
- política social (en aspectes definits al Tractat)
- cohesió econòmica, social i territorial (política regional)
- agricultura i pesca (excepte recursos biològics marins)
- medi ambient
- protecció dels consumidors
- transports
- xarxes transeuropees
- energia
- espai europeu de llibertat, seguretat i justícia
- assumptes comuns de seguretat en matèria de salut pública
- investigació, desenvolupament tecnològic i espai
- cooperació al desenvolupament i ajuda humanitària .

3.3. Categories i àmbits de competències

3.3. Categories i àmbits de competències

Competències de suport de la Unió Europea

Els Estats legislen, la Unió Europea recolza, coordina o complementa

Art. 6 TFUE

- protecció i millora de la salut humana
- indústria
- cultura
- turisme
- educació , formació professional , joventut i esport
- protecció civil
- cooperació administrativa

3.3. Categories i àmbits de competències

Competències específiques de la Unió Europea

Caracteritzades per la seua previsió particular als tractats. Regles pròpies.

- Coordinació de les **polítiques econòmiques, socials i d'ocupació** o en l'àmbit Unió Europea.
- **PESC**
 - Participació limitada de la Comissió i del Parlament
 - Definida pel Consell Europeu i el Consell de la Unió Europea
 - Alt representant per a Afers exteriors i política de Seguretat

3.4. Els principis de l'exercici de les competències: subsidiarietat, proporcionalitat i suficiència de mitjans

Principi de subsidiarietat

Art. 5. 3 TUE

En virtut del principi de subsidiarietat, en els àmbits que no siguin de la seua competència exclusiva, la Unió intervindrà només en el cas que, i en la mesura que, els objectius de l'acció pretesa **no puguin ser assolits de manera suficient pels Estats membres**, ni a escala central ni a escala regional i local, sinó que puguin assolir-se millor, a causa de la dimensió o als efectes de l'acció pretesa, a escala de la Unió.

Protocol núm. 2 sobre l'aplicació dels principis de subsidiarietat i de proporcionalitat

3.4. Els principis de l'exercici de les competències: subsidiarietat, proporcionalitat i suficiència de mitjans

Principi de subsidiarietat

Aplicació:

Competències que no són exclusives de la Unió Europea; és a dir,

- Competències compartides
- Competències de suport, coordinació i complement.

Funció:

Limita l'exercici de la Unió Europea

Si ha d'intervenir, ho ha de fer en la mesura que estiga justificat:

- Insuficiència de mitjans dels Estats membres
- Major eficàcia de l'acció comuna
- Dimensions supranacionals de l'acció

3.4. Els principis de l'exercici de les competències: subsidiarietat, proporcionalitat i suficiència de mitjans

Principi de proporcionalitat

Art. 5.4 TUE

En virtut del principi de proporcionalitat, el contingut i la forma de l'acció de la Unió no excediran del que és necessari per a assolir els objectius dels Tractats.

3.4. Els principis de l'exercici de les competències: subsidiarietat, proporcionalitat i suficiència de mitjans

Principi de proporcionalitat

Cap acte jurídic de la Unió Europea s'excedirà del que és necessari en el contingut i en la forma per a assolir els objectius previstos en els tractats.

Aplicació:

Afecta totes les competències

Funció

Evitar els excessos normatius de la Unió Europea.

3.4. Els principis de l'exercici de les competències: subsidiarietat, proporcionalitat i suficiència de mitjans

Principi de suficiència de mitjans

Art. 3.6 TUE

La Unió perseguirà els seus objectius pels mitjans adequats, d'acord amb les competències que se li atribueixen als Tractats

- Afecta totes les competències.
- Relació amb els mitjans econòmics.

La Unió Europea no estableix ni recapta impostos.

Principi de solidaritat

Valor fonamental de la Unió Europea:

Art. 2 TUE

Fons estructurals i d'inversió

FEDER (Desenvolupament)

Cohesió

FEADER (Agrícola i de Desenvolupament rural)

FEMP (Marítim i de Pesca)

Fons de solidaritat

Recuperació de catàstrofes naturals

3.5. Els principis de solidaritat i cooperació lleial

3.5. Els principis de solidaritat i cooperació lleial

Clàusula de solidaritat

Art. 222 TFUE

- 1. La Unió i els seus Estats membres han d'actuar conjuntament amb esperit de solidaritat si un Estat membre és objecte d'un atac terrorista o víctima d'una catàstrofe natural o d'origen humà. La Unió mobilitzarà tots els instruments de què dispose, inclosos els mitjans militars posats a disposició dels Estats membres, per a:
 - prevenir l'amenaça terrorista al territori dels Estats membres;
 - protegir les institucions democràtiques i la població civil de possibles atacs terroristes;
 - prestar assistència a un Estat membre al seu territori, a petició de les autoritats polítiques, en cas d'atac terrorista;
 - prestar assistència a un Estat membre al seu territori, a petició de les seues autoritats polítiques, en cas de catàstrofe natural o d'origen humà

3.5. Els principis de solidaritat i cooperació lleial

Principi de cooperació lleial

Art. 4.3 TUE

La Unió i els Estats membres es **respectaran i assistiran mútuament** per al compliment de les missions derivades dels Tractats

Els Estats membres adoptaran totes les mesures apropiades per **assegurar el compliment de les obligacions** derivades dels Tractats o que resulten dels actes de les institucions de la Unió Europea.

- Ajudaran la Unió en el compliment de la seua missió
- S'abstindran de tota acció que pugui posar en perill la consecució dels objectius de la Unió.

4. Institucions de govern

- 4.1. El marc institucional de la Unió Europea
- 4.2. El Parlament Europeu
- 4.3. El Consell Europeu
- 4.4. El Consell
- 4.5. La Comissió Europea

4.1.El marc institucional de la Unió Europea

Marc institucional de la Unió Europea

Art. 13 TUE

La Unió disposa d'un marc institucional que té com a finalitat promoure'n els valors, perseguir els seus objectius, defensar els seus interessos, els dels seus ciutadans i els dels Estats membres, així com garantir la coherència, l'eficàcia i la continuïtat de les seues polítiques i accions.

Institucions que exerceixen les funcions de govern sobre les competències europees

Marc institucional únic

Democràcia representativa

Institucions, òrgans i organismes

Unió supranacional

4.1.El marc institucional de la Unió Europea

Institucions de la Unió Europea

- Parlament Europeu (Brussel·les/Estrasburg/Luxemburg);
- Consell Europeu (Brussel·les);
- Consell (Brussel·les/Luxemburg);
- Comissió Europea (Brussel·les/Luxemburg/Representacions als Estats membres).
- Tribunal de Justícia de la Unió Europea (Luxemburg);
- Banc Central Europeu (Frankfurt);
- Tribunal de Comptes Europeu (Luxemburg).

4.2.El Parlament Europeu

Article 14 TUE

1. El Parlament Europeu exercirà conjuntament amb el Consell la funció legislativa i la funció pressupostària. Exercirà funcions de control polític i consultives, segons les condicions establertes als Tractats. Escollirà el president de la Comissió.

-

4.2.El Parlament Europeu

- Representació directa de la ciutadania europea
- Actualment. 705 eurodiputats que representen la ciutadania de 27 Estats membres
- Seus a Brussel·les, Luxemburg i Estrasburg

Antecedents

1951-Assemblea CECA

1957-Assemblea de les Comunitats Europees
(CECA, CEE, EURATOM)

Abans de 1979-elecció indirecta (parlaments
nacionals)

A partir del 1979-elecció directa

4.2.El Parlament Europeu

4.2.El Parlament Europeu

Composició

Renuncia a una llei uniforme per a l'elecció dels diputats (heterogeneïtat política a Europa)

Principis comuns:

- Elecció per sufragi universal, directe i secret.
- Mandat representatiu
- Legislatura de cinc anys
- Escrutini proporcional
- Circumscripcions regionals úniques (Espanya, França, Dinamarca, Luxemburg...) o regionals (Alemanya, Bèlgica, Itàlia...).
- Llímit mínim per a l'atribució d'escons no més gran del 5 % dels vots emesos (Espanya. 5 %).
- Electors o elegibles: país nacional o al de residència (optatiu). Espanya: art. 13 Constitució.

4.2.El Parlament Europeu

4.2.El Parlament Europeu

Organització

Presidència

Triat pel ple

Mandat de dos anys i mig, renovable

Ple

Estat de dret:

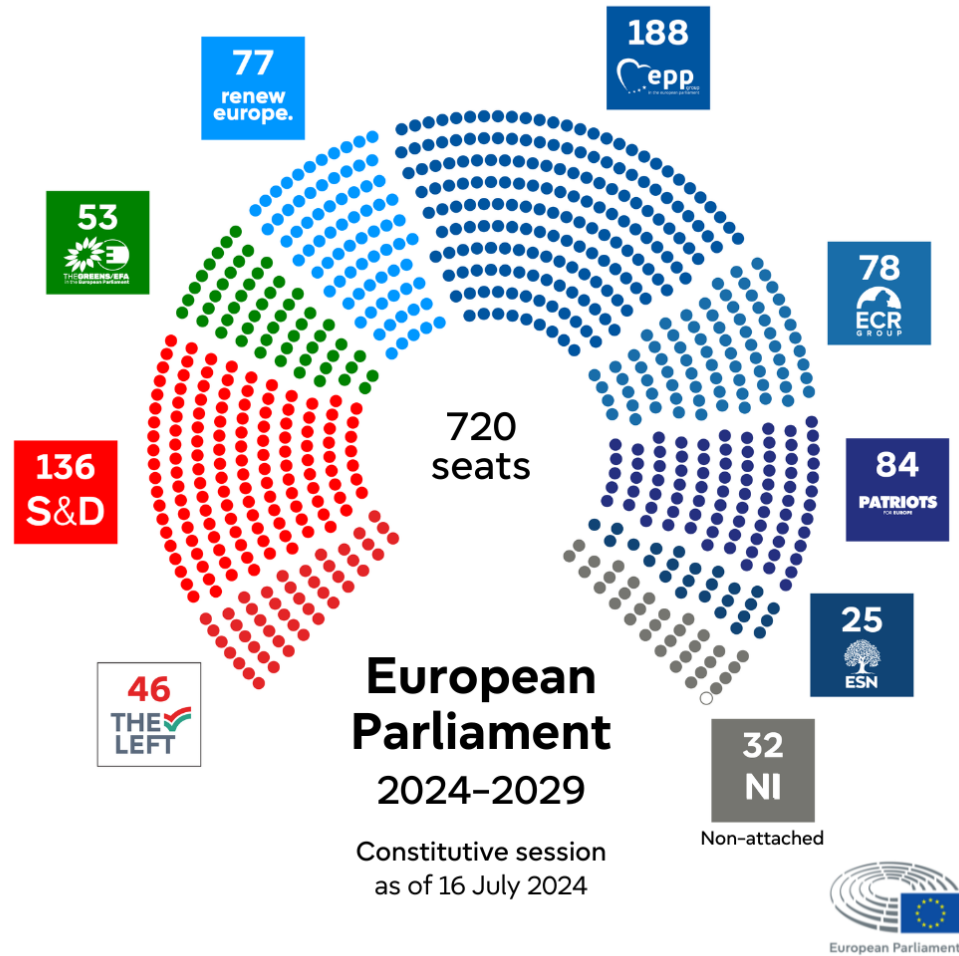
immunitat, inviolabilitat

Grups polítics

Transnacionals, no per Estat

Comissions

4.2.El Parlament Europeu

4.2.El Parlament Europeu

Funcions

Competències **legislatives**

- Aprovar la legislació de la UE, juntament amb el Consell de la Unió Europea, a partir de les propostes de la Comissió Europea
- Decidir sobre acords internacionals
- Decidir sobre ampliacions
- Revisar el programa de treball de la Comissió i demanar-li que elabore propostes de legislació

4.2.El Parlament Europeu

Competències de **control**

- Control democràtic de les institucions de la Unió Europea
- Elegir el president de la Comissió i aprovar la Comissió com a col·legi. Possibilitat d'aprovar una moció de censura, que oblige la Comissió a dimitir
- Aprovar la gestió del pressupost, com s'han gastat els pressupostos de la Unió Europea
- Examinar les peticions dels ciutadans i investigar-les
- Debatre la política monetària amb el Banc Central Europeu
- Formular preguntes a la Comissió i al Consell
- Observació electoral

4.2.El Parlament Europeu

- Competències **pressupostàries**
 - Establir el pressupost de la Unió Europea juntament amb el Consell
 - Aprovar el pressupost de la Unió europea a llarg termini, marc financer plurianual

4.3. El Consell Europeu

Article 15 TUE

1. El Consell Europeu donarà a la Unió els impulsos necessaris per al seu desenvolupament i definirà les orientacions i les prioritats polítiques generals. No exercirà cap funció legislativa.

4.3. El Consell Europeu

Reunió de caps d'Estat o de govern + President de la Comissió + President del Consell Europeu

Hi acudeix l'Alt representant d'affers exteriors sense ser membre de ple dret

- Representació dels Estats
 - Intergovernamentalitat
- Òrgan «orientador i impulsor» de la integració europea.
 - Sense capacitat legislativa

Articles 13, 15, 26, 27 i 42 TUE

4.3. El Consell Europeu

Origen i natura

«Cimeres europees» des de 1961

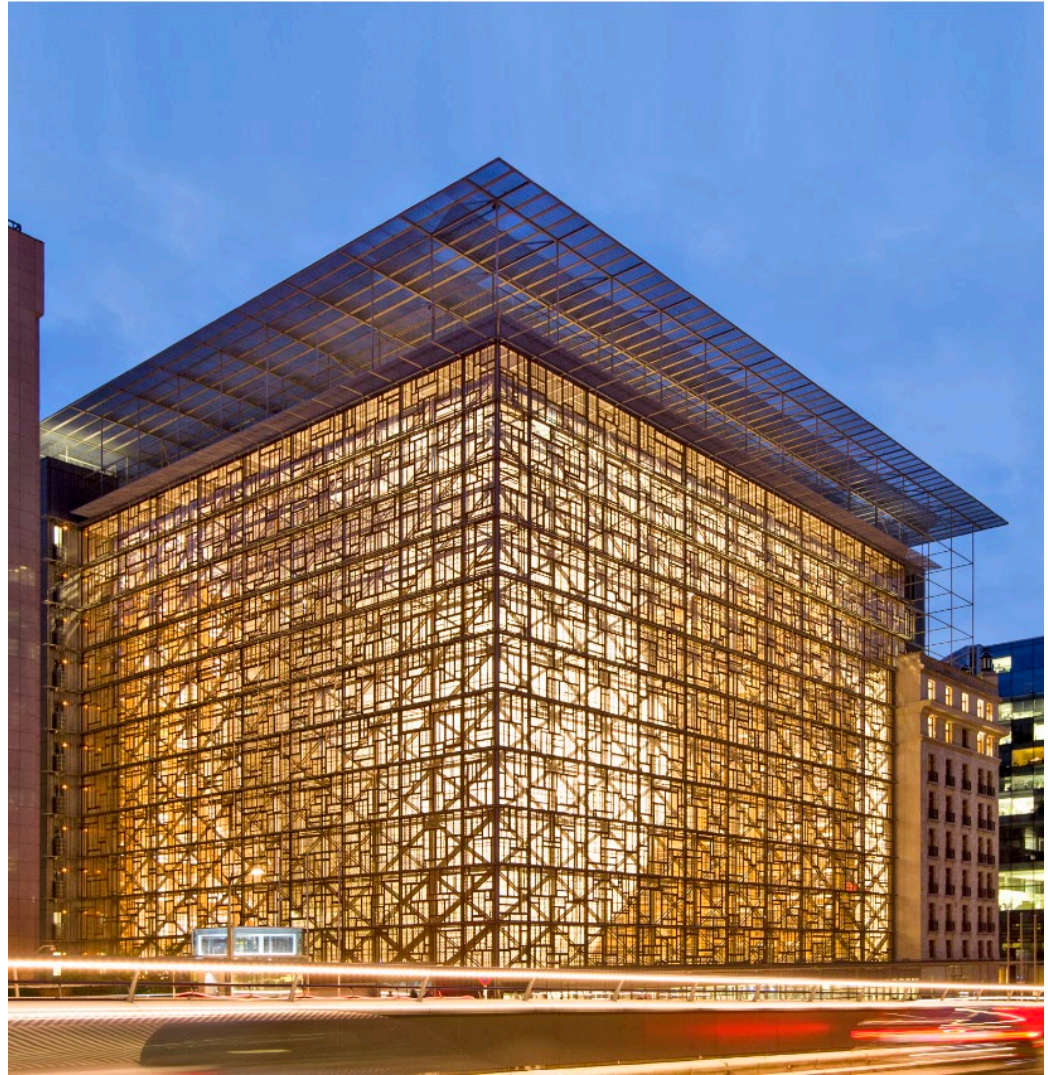
Carta fundacional: París 1974

- S'hi esmenta els Tractats a partir de l'AUE.
- Dret internacional: conferències diplomàtiques («diplomàcia directa»).

Tractat de Lisboa: institució

Reunions ordinàries trimestrals

4.3. El Consell Europeu

4.3. El Consell Europeu

Funcionament

- Òrgan eminentment polític
- Procediment de presa de decisions per consens.
- Després de cada reunió, Conclusions de la Presidència
 - Compareixença del President del Consell davant del Parlament Europeu

4.3. El Consell Europeu

Presidència

-Presidència rotatòria i semestral per països.

País que presideix, el que va presidir i el que presidirà: Trio

President

- Abans de Lisboa: presidia el cap d'Estat o de govern que exerceixia la presidència.
- Tractat de Lisboa: President estable
 - Triat pel Consell Europeu
 - Mandat de dos anys i mig, renovable una vegada

4.3. El Consell Europeu

Funcions

- Orienta i estableix les prioritats polítiques generals de la Unió Europea, però no legisla.
- Qüestions complexes o sensibles que no es poden resoldre en instàncies inferiors de la cooperació intergovernamental.
- Estableix l'Exterior i de Seguretat Comuna i les decisions relacionades amb la defensa.
- Designa i nomena els candidats a la Comissió Europea i al Banc Central Europeu.

4.4.El Consell

Article 16

1. El Consell exercirà conjuntament amb el Parlament Europeu la funció legislativa i la funció pressupostària. Exercirà funcions de definició de polítiques i de coordinació, en les condicions establertes als Tractats.

4.4.El Consell

Consell de la Unió Europea, Consell de Ministres, Consilium

- Representa els Estats membres
- Un representant per Estat membre
- No té membres fixos: hi acudeixen els ministres competents de l'assumpte («Formacions»)
- Presideix el ministre del país que exerceix la presidència, llevat del Consell d'Afers Exteriors, presidit per l'Alt representant per a Afers Exteriors

4.4.El Consell

Origen

- 1951-Consell CECA-CE-EURATOM
- 1965-Tractat de Fusió dels Executius
- TUE 1992-Consell de la Unió Europea
- Tractat de Lisboa (2007)- Consell

4.4.El Consell

Formacions del Consell de la Unió Europea

- Consell d'Afers Generals
- Consell d'Afers Exteriors
- Consell d'Afers Econòmics i Financers (ECOFIN)
- Consell de Justícia i Afers d'Interior (JAI)
- Consell d'Ocupació, Política Social, Sanitat i Consumidors
- Consell de Competitivitat
- Consell de Transports, Telecomunicacions i Energia
- Consell d'Agricultura i Pesca
- Consell de Medi Ambient
- Consell d'Educació, Joventut i Cultura

4.4.El Consell

Formacions del Consell de la Unió Europea

- Consell **ECOFIN**
 - Ministres d'Economia i Finances dels Estats de la Unió i el Comissari europeu d'Afers Econòmics i Monetaris o, si escau, de Pressupostos.
 - Coordinació de les polítiques econòmiques, la supervisió i vigilància de les polítiques pressupostàries
- **Eurogrup**
 - Òrgan informal
 - Ministres d'economia de la zona euro (20)
 - Hi acudeix el president del BCE i el comissari europeu d'Afers econòmics i monetaris

4.4.El Consell

Comitè de Representants Permanents (COREPER)

- Un representant permanent per estat membre, amb rang d'ambaixador.
- Prepara els treballs del Consell (no decideix; decideix el Consell)
- Tracta d'arribar als acords que aprovarà el Consell

Coreper II

- Inclou punts que no requeriran debat (punts A de l'ordre del dia del Consell)

Coreper I

- Requereix debat.

Reunions setmanals

4.4.El Consell

Funcions

- Negocia i adopta la legislació de la Unió Europea, juntament amb el Parlament Europeu, a partir de les propostes de la Comissió Europea.
- Coordina les polítiques dels Estats membres.
- Desenvolupa la política exterior i de seguretat, segons les directrius del Consell Europeu.
- Celebra acords entre la Unió Europea i altres països o organitzacions internacionals.
- Juntament amb el Parlament Europeu, aprova el pressupost de la Unió Europea.

4.4.El Consell

Presa de decisions al Consell

En general, **majoria qualificada**

- el 55 % dels Estats (15 països)
- que representen, com a mínim, el 65 % de la població total de la Unió Europea.

Bloqueig

Almenys quatre països que representen, com a mínim, el 35 % de la població total de la Unió Europea.

4.4.El Consell

Presa de decisions al Consell

Unanimitat

- Política exterior i de seguretat comuna
- Ciutadania (concessió de nous drets als ciutadans de la UE)
- Adhesió a la Unió Europea
- Finances de la Unió Europea (recursos propis, marc financer pluriennal)

(...)

Les abstencions no obstaculitzen la unanimitat

4.5.La Comissió Europea

- **Article 17 TUE**

1. La Comissió ha de promoure l'interès general de la Unió i ha de prendre les iniciatives adequades a aquest fi. Vetllarà perquè s'apliquen els tractats i les mesures adoptades per les institucions en virtut dels tractats. Supervisarà l'aplicació del dret de la Unió sota el control del Tribunal de Justícia de la Unió Europea. Executarà el pressupost i gestionarà els programes. Exercirà també funcions de coordinació, execució i gestió, de conformitat amb les condicions establertes als Tractats. Amb excepció de la política exterior i de seguretat comuna i dels altres casos previstos pels Tractats, assumirà la representació exterior de la Unió. Adoptarà les iniciatives de la programació anual i pluriennal de la Unió per a assolir acords interinstitucionals.

4.5.La Comissió Europea

- «Executiu comunitari». Govern
- Independència
- Interès general
- «Guardiana dels tractats»

Origen

- 1951. Alta Autoritat CECA
- 1957 Comissió CE-EURATOM
- 1965-Tractat de Fusió dels Executius:
institució comuna

4.5.La Comissió Europea

4.5.La Comissió Europea

Formació

A l'Europa dels 15:20 comissaris
(5 grans: 2 ALEM, FRA, GB, ITA i ESP)

Des de Niça: 1 comissari país (27)

Comissaris: «Ministres» amb cartera

Les decisions són responsabilitat col·lectiva

Presidència de la Comissió

- Comissió Juncker (2014-2019)
- Comissió Von der Leyen (2019-2024)
- Comissió com a Col·legi de comissaris o com a administració pública europea

4.5.La Comissió Europea

Elecció de la presidència de la Comissió Europea

1. Constitució del Parlament Europeu
2. El president del Consell Europeu inicia les rondes de consultes amb els grups polítics del Parlament, ajudat pel president del Parlament
3. El president proposa al Consell Europeu per a la seua consideració
4. El Consell Europeu adopta la decisió per a proposar la persona candidata al Parlament Europeu
5. La persona candidata sotmet el programa de govern per a cinc anys Es procedix al debat d'investidura
6. S'aprova la candidatura proposada o es rebutja Si es rebutja, es reinicia del procés

4.5.La Comissió Europea

Elecció de l'Alt representant per a Afers Exteriors i Política de Seguretat

1. Elecció de la presidència de la Comissió Europea
2. Elecció de l'Alt representant pel Consell Europeu amb l'acord de la presidència de la Comissió Europea
3. L'Alt representant integra la Comissió Europea com a vicepresident o vicepresidenta

Elecció de les comissàries i comissaris

1. Elecció de la presidència de la Comissió Europea
2. Consultes del Consell Europeu amb la presidència de la Comissió Europea sobre les candidatures
3. Adopció per part del Consell d'una llista única amb totes les comissàries i comissaris, incloent-hi la presidència i l'Alt representant
4. La presidència de la Comissió distribueix les carteres i les vicepresidències
5. Compareixences de les persones candidates davant de les comissions del Parlament Europeu Informe de les comissions al Ple Si l'informe és desfavorable, se substitueix la persona candidata per una altra de la mateixa nacionalitat
6. Aprovació del Col·legi de comissaris pel Parlament Europeu per majoria simple
7. Nomenament pel Consell Europeu
8. Jurament dels tractats

4.5.La Comissió Europea

4.5.La Comissió Europea

Cessament de la Comissió Europea

1. Renúncia
2. Expiració del mandat
Cinc anys
3. Moció de censura
 1. A tota la Comissió, per la responsabilitat col·legiada
 - «Procediment Prodi»: Renúncia individual a sol·licitud de la presidència de la Comissió Europea
 2. Presentada per una dècima part dels membres del Parlament Europeu
 3. Aprovada per majoria de dos terços dels vots emesos que representen la majoria dels escons
 4. Si triomfa, dimissió del Col·legi de comissaris i inici per a la investidura d'una nova Comissió
 - Dimissió de la Comissió Santer, 1999

4.5.La Comissió Europea

Funcions de la Comissió Europea

Funció de Govern

Vetllar pels interessos generals de la Unió Europea

Vigilar l'aplicació de les lleis europees

Aplicar les polítiques i el pressupost de la UE

Monopoli de la iniciativa legislativa: presenta propostes de llei al Parlament i al Govern

Representar la Unió Europea a nivell internacional

5. Institucions judicials i especialitzades

- 5.1. El Tribunal de Justícia de la Unió Europea (el Tribunal de Justícia, el Tribunal General i els Tribunals especialitzats).
- 5.2. El Banc Central Europeu
- 5.3. El Tribunal de Comptes
- 5.4. Els òrgans consultius: el Comitè Econòmic i Social, el Comitè de les Regions
- 5.5. Altres òrgans i organismes

5.1. El Tribunal de Justícia de la Unió Europea (el Tribunal de Justícia, el Tribunal General i els Tribunals especialitzats).

Tribunal de Justícia de la Unió Europea

«Poder judicial» europeu

Màxim intèrpret i aplicador del Dret de la Unió Europea

1. Garanteix que la legislació de la Unió s'interprete i aplique de la mateixa manera a tots els països membres
 - Qüestions prejudicials
2. Garanteix que els països membres i les institucions europees complisquen la legislació de la Unió

Paper dels jutges estatals

Naturalesa supranacional

5.1. El Tribunal de Justícia de la Unió Europea (el Tribunal de Justícia, el Tribunal General i els Tribunals especialitzats).

5.1. El Tribunal de Justícia de la Unió Europea (el Tribunal de Justícia, el Tribunal General i els Tribunals especialitzats).

Tribunal de Justícia de la Unió Europea

Origen

- 1952 creació del **Tribunal de Justícia de la Comunitat Europea del Carbó i de l'Acer** (CECA). Tractat de París (1951)
- 1957 transformació al **Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees** (TJCE) (Tractat d'institucions comunes)
- 1992 Tractat de Maastricht, 2009, Tractat de Lisboa **Tribunal de Justícia de la Unió Europea**

5.1. El Tribunal de Justícia de la Unió Europea (el Tribunal de Justícia, el Tribunal General i els Tribunals especialitzats).

Funcions

- **Interpretar la legislació** (decisiones prejudicials)
 - Com s'aplica el dret de la Unió Europea
 - Compatibilitat amb la llei estatal
- **Aplicar-ne la legislació** (procediments d'infracció)
 - Contra l'Estat membre per incomplir la legislació de la Unió Europea.
 - Iniciativa tant de la Comissió Europea com d'un altre país membre.
 - Si es comprova que un país ha incomplert les normes, haurà de posar remei o afrontar noves accions i una possible multa.
- **Anul·lar actes jurídics de la Unió** (recursos d'anul·lació)
 - Acte jurídic de la Unió que vulnere els tractats de la Unió o els drets fonamentals
 - Iniciativa: els governs dels Estats membre, el Consell o el Parlament Europeu.
 - Els particulars, si els afecta directament .

5.1. El Tribunal de Justícia de la Unió Europea (el Tribunal de Justícia, el Tribunal General i els Tribunals especialitzats).

Funcions

- **Garantir que la UE actue** (recursos per omissió)
 - Que el Parlament, el Consell o la Comissió prenguen decisions.
 - Iniciativa dels governs nacionals, altres institucions europees o els particulars.
- **Sancionar les institucions europees** (accions per danys i perjudicis).
 - Iniciativa: qualsevol persona que es considere perjudicada en els seus interessos per acció o omissió de la Unió o del personal.

5.1. El Tribunal de Justícia de la Unió Europea (el Tribunal de Justícia, el Tribunal General i els Tribunals especialitzats).

Composició

Dos òrgans al TJUE

- **Tribunal de Justícia *stricto sensu***
 - Qüestions prejudicials plantejades pels tribunals estatals
 - Alguns recursos d'anul·lació
 - Recursos de cassació
- **Tribunal General (a partir del 1989)**
 - Primera instància
 - **Recursos d'anul·lació** que interposen els particulars, les empreses i, en alguns casos, els governs nacionals (competència, ajuts estatals, comerç, agricultura i marques comercials)

5.1. El Tribunal de Justícia de la Unió Europea (el Tribunal de Justícia, el Tribunal General i els Tribunals especialitzats).

Composició

- **Tribunal de Justícia**
 - Ple (27 jutges, 1 per Estat)
 - Gran Sala (15 jutges)
 - Sales (3, 5 jutges)
- **Advocats generals**
 - 11
 - Aporten la seua opinió imparcial i experta.
 - No formen part de les deliberacions del Tribunal ni el seu informe és vinculant.

5.1. El Tribunal de Justícia de la Unió Europea (el Tribunal de Justícia, el Tribunal General i els Tribunals especialitzats).

Composició

- **Tribunal General**
 - Ple (54 jutges, 2 per Estat)
 - Gran Sala (15 jutges)
 - Sales (3, 5 jutges)

Sense Advocats generals

5.1. El Tribunal de Justícia de la Unió Europea (el Tribunal de Justícia, el Tribunal General i els Tribunals especialitzats).

Elecció

- **Jutges i advocats generals**
 - Acord pels governs dels països membres
 - Mandat de 6 anys, no hi ha reelecció possible
 - Persones expertes juristes amb els requisits per a formar part del més alt tribunal dels seus estats respectius
- **Elecció de la Presidència del TJUE:**
 - Per les jutgesses i els jutges
 - Mandat prorrogable de tres anys

5.1. El Tribunal de Justícia de la Unió Europea (el Tribunal de Justícia, el Tribunal General i els Tribunals especialitzats).

Tribunals especialitzats

Art. 257 TFUE: El Parlament i el Consell poden crear tribunals especialitzats adjunts al Tribunal General encarregats de conèixer en primera instància determinades categories de recursos interposats en matèries específiques

Tribunal de la Funció Pública de la Unió Europea

Assumptes relacionats amb les institucions de la Unió i els seus treballadors

Va existir entre 2005 i 2016

Després de la seua dissolució, les seues competències es van transferir al Tribunal General

5.2. El Banc Central Europeu

5.2. El Banc Central Europeu

Institució que determina la política monetària de l'euro (eurozona)

Política econòmica general

- Política financera: els Estats amb coordinació de la Unió
- Política monetària: BCE

Origen:

- Cooperació monetària (serp al túnel, ecu)
- TUE 1992
- Successor de l'Institut Monetari Europeu (1994-1998)
- Inici de funcionament: 1 juny 1998
- Entrada en vigència de l'euro: 1 gener 1999

5.2. El Banc Central Europeu

5.2. El Banc Central Europeu

Funció: gestionar l'euro

Objectiu: mantenir l'estabilitat dels preus (al voltant del 2 %)

Funcions:

- Establir els **tipus d'interès** a què presta als bancs comercials de la zona de l'euro)
- Gestionar les **reserves** de divises de la zona de l'euro i la compra o la venda de divises
- Supervisar els ens supervisors de la banca per part de les autoritats estatals
- Autoritzar l'emissió d'euros

5.2. El Banc Central Europeu

Composició

- **Presidència** del BCE
- **Comitè Executiu**, responsable del funcionament ordinari.
 - Presidència
 - Vicepresidència del BCE
 - quatre membres designats pels estats de la zona de l'euro, amb mandat de vuit anys.
- **Consell de Govern**, principal òrgan de presa de decisions.
 - Comitè Executiu
 - Governadors dels bancs centrals dels països de la zona de l'euro
- **Consell General**, de caràcter consultiu i de coordinació.
 - Presidència
 - Vicepresidència
 - dels bancs centrals de la Unió

5.2. El Banc Central Europeu

Sistema Europeu de Bancs Centrals (SEBC)

- Banc Central Europeu (Director)
- Bancs centrals de la Unió Europea, hagen ingressat o no a l'euro

Funcions:

- Definir i executar la política monetària de la Unió (BCE)
- Fer operacions de divises
- Mantenir i gestionar les reserves oficials de divises dels Estats membres
- Promoure el bon funcionament dels sistemes de pagament

5.2. El Banc Central Europeu

Potestats

- Emissió de l'euro
- Potestat legislativa
 - Aprovació de normes i recomanacions en el marc competencial monetari
- Potestat inspectora
- Potestat sancionadora

5.2. El Banc Central Europeu

«Independència» del Banc Central Europeu

- **Art. 130 TFUE**

«En l'exercici de les facultats i en l'exercici de les funcions i les obligacions que els assignen els Tractats i els Estatuts del SEBC i del BCE, ni el Banc Central Europeu, ni els bancs centrals nacionals, ni cap dels membres dels seus òrgans rectors poden sol·licitar o acceptar instruccions de les institucions, òrgans o organismes de la Unió, ni dels governs dels estats membres, ni de cap altre òrgan».

- **Problemes:**

- Coordinació de les polítiques econòmiques financeres (Comissió Europea)
- Falta de control democràtic (Parlament Europeu)
- Qui en determina la política monetària?
- Legitimitat democràtica

5.3. El Tribunal de Comptes

5.3. El Tribunal de Comptes

Articles 285 a 287 TFUE

Institució responsable de la supervisió de la gestió dels fons de la Unió

Fiscalització i supervisió dels comptes

Origen

Tractat de Brussel·les, 1975

Inici: 1977

TUE: Institució europea

5.3. El Tribunal de Comptes

Funcions

- **Auditar** els ingressos i les despeses de la Unió
- **Supervisar** qualsevol persona o organització que faça servir fons de la Unió Controls específics (Comissió, Estats membres, països receptors d'ajuda)
- **Informar** de sospites de frau, corrupció o altres activitats il·legals a l' **Oficina Europea de Lluita contra el Fraude** (OLAF) (Brussel·les)

5.3. El Tribunal de Comptes

Composició

- Un membre per país de la Unió
- Experiència en òrgans de supervisió
- Proposats pels Estats Nomenats pel Consell, prèvia consulta al Parlament
- Mandat renovable de sis anys
- Trien la presidència (tres anys)

5.4. Els òrgans consultius: el Comitè Econòmic i Social, el Comitè de les Regions

5.4. Els òrgans consultius: el Comitè Econòmic i Social, el Comitè de les Regions

Comitè Econòmic i Social

Arts. 300-304 TFUE

- Organisme consultiu que representa les organitzacions de treballadors i empresaris, i organitzacions de la societat civil
- 329 membres distribuïts entre tots els països
 - Proposats pels Estats
 - Nomenats pel Consell
 - Mandat de cinc anys renovable
- Decisions no vinculants; recomanacions i dictàmens
 - Cal escoltar el CES en el procés de codecisió

5.4. Els òrgans consultius: el Comitè Econòmic i Social, el Comitè de les Regions

Comitè Econòmic i Social

24 Alemanya, França i Itàlia

21 Espanya i Polònia

15 Romania

12 Àustria, Bèlgica, Bulgària, Txèquia, Grècia, Hongria, Països Baixos, Portugal i Suècia

9 Croàcia, Dinamarca, Finlàndia, Irlanda, Lituània i Eslovàquia

7 Estònia, Letònia i Eslovènia

6 Luxemburg i Xipre

5 Malta

Total: 329 membres

5.4. Els òrgans consultius: el Comitè Econòmic i Social, el Comitè de les Regions

Comitè Econòmic i Social

Funció consultiva

- ❖ Consultes obligatòries per al Consell o la Comissió abans de prendre una decisió:
 - política agrícola
 - lliure circulació de persones i serveis
 - política de transports
 - política d'ocupació
 - política social, educació, formació professional i joventut
 - salut pública
 - protecció dels consumidors
 - xarxes transeuropees medi ambient
 - (...)
- ❖ Consultes facultatives per a la Comissió, el Consell o el Parlament Europeu
- ❖ Dictàmens emesos per iniciativa pròpia

5.4. Els òrgans consultius: el Comitè Econòmic i Social, el Comitè de les Regions

Comitè Europeu de les Regions

Organisme consultiu que representa els ens subestats (regions i municipis)

Heterogeneïtat europea

Creació: TUE, 1992 (“segona càmera”)

5.4. Els òrgans consultius: el Comitè Econòmic i Social, el Comitè de les Regions

Composició

- 329 membres titulars i igual nombre de suplents
- Distribució per Estat, com al CES
- Autoritats locals o regionals de cada país
- L'Estat designa els seus membres i el Consell els ratifica
- Mandat: cinc anys, renovable
- Designa la presidència per dos anys i mig, renovables
- Poden formar grups polítics (similar al Parlament Europeu) o incorporar-se als No inscrits

5.4. Els òrgans consultius: el Comitè Econòmic i Social, el Comitè de les Regions

Funció consultiva

- ❖ Consultes obligatòries per al Consell o la Comissió abans de prendre una decisió:
 - educació, formació professional i joventut
 - cultura
 - salut pública
 - xarxes transeuropees de transports, telecomunicacions i energia
 - cohesió econòmica i social
- ❖ Consultes facultatives per a la Comissió, el Consell o el Parlament Europeu
- ❖ Dictàmens emesos per iniciativa pròpia

5.5. Altres òrgans i organismes

Banc Europeu d'Inversions

- Organisme d'ajut financer i concessió de préstecs de la Unió Europea
- Concedeix finançament per a projectes que contribueixin a assolir els objectius de la Unió, tant dins com fora d'ella.
- Prioritats:
 - clima i medi ambient
 - Desenvolupament
 - Innovació
 - Empreses xicotetes i mitjanes
 - Infraestructura
 - Cohesió
- Seu: Luxemburg

5.5. Altres òrgans i organismes

Servei Europeu d'Acció Exterior

- Dirigeix les relacions diplomàtiques de la Unió
- Gestiona la política exterior i de seguretat de la Unió
- Dirigit per l'Alt representant de la UE per a Afers Exteriors i Política de Seguretat
- Seu: Brussel·les
 - Delegacions arreu del món

5.5. Altres òrgans i organismes

Defensor del Poble Europeu

- «Ombudsman»
- Creat pel TUE, 1992
- Elegit pel Parlament Europeu
- Investiga les reclamacions contra l'Administració pública europea
- Seu: Estrasburg

5.5. Altres òrgans i organismes

Supervisor Europeu de Protecció de Dades

- Creació el 2004
- Supervisar el tracte de dades personals per part de les institucions i els organismes de la UE per a respectar el dret a la intimitat dels ciutadans.
- Seu: Brussel·les

5.5. Altres òrgans i organismes

Agències amb seu a Espanya

- Alacant. Oficina de Propietat Intel·lectual de la Unió Europea (EUIPO)
- Bilbao. Agència Europea per a la Seguretat i la Salut en el Treball (OSHA)
- Sevilla. Institut de Prospectiva Tecnològica (IPTS)
- Torrejón de Ardoz. Centre Europeu de Satèl·lits (SatCen)
- Vigo. Agència Europea de Control de la Pesca (EFCA)

TERCERA PART

L'ORDENAMENT JURÍDIC DE LA UNIÓ EUROPEA I LA SEUA APLICACIÓ

Tema 6

Les fonts del Dret de la Unió Europea

6.1. Caràcters generals de les fonts del dret de la Unió Europea

6.2. Els tractats constitutius

6.3. Els actes jurídics adoptats per les institucions de la Unió i els instruments jurídics de la Política Exterior i de Seguretat Comuna

6.4. Els tractats internacionals

6.5. Els principis generals del dret de la Unió Europea i les tradicions constitucionals comunes als estats membres

6.1. Caràcters generals de les fonts del dret de la Unió Europea

Sistema de fonts del dret propi

- Diferent al Dret internacional
- Diferent al Dret dels Estats
- Autonomia dels Drets estatals

Estat de dret:

- Compliment dels tractats

6.1. Caràcters generals de les fonts del dret de la Unió Europea

Dret originari o primari

Conjunt de normes i actes que adopten els estats membres de la Unió Europea i que determinen les seues institucions i competències

- Tractats constitutius, protocols i modificacions
- Tractats d'adhesió i retirada
- Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea

Naturalesa: Dret internacional públic

Dret derivat (art. 288 TFUE)

Conjunt de normes i actes que adopten les institucions europees i que han de respectar sempre el dret originari o primari

- Reglaments, directives, decisions, dictàmens, recomanacions, actes atípics

Naturalesa: Singularitat europea (diferent al Dret intern i al Dret internacional)

6.1. Caràcters generals de les fonts del dret de la Unió Europea

Principis generals del Dret

Fonts del Dret no escrites desenvolupades pel TJUE

Tractats internacionals

Signats amb països no pertanyents a la UE

Tradicions constitucionals comunes als Estats membres

ius commune constitutionale

6.2. Els tractats constitutius

Acords vinculants entre els Estats membres

Estableixen els objectius de la Unió, les normes aplicables a les seues institucions, la manera com es prenen les decisions i la relació entre la Unió i els seus integrants

Modificació amb el temps:

Actualització de la Unió Europea

Incorporació o retirada dels Estats membres

Negociació i ratificació

Ratificació parlamentària o per referèndum
(depèn de l'Estat)

6.2. Els tractats constitutius

1. Tractats constitutius de la UE , inclosos els seus annexos, apèndixs i protocols:

Tractat de Lisboa (2007)

Tractat de la Unió Europea (TUE)

Tractat de Funcionament de la Unió Europea (TFUE)

Tractat de la Comunitat Europea d'Energia Atòmica (**Euratom**).

6.2. Els tractats constitutius

2. Tractats d'adhesió de nous estats membres .

- Regne Unit, Dinamarca i Irlanda: 1972
- Grècia: 1979
- Portugal i Espanya: 1985
- Àustria, Finlàndia i Suècia: 1994
- República Txeca, Estònia, Xipre, Letònia, Lituània, Hongria, Malta, Polònia, Eslovènia i Eslovàquia: 2003
- Bulgària i Romania: 2005
- Grècia: 2011

3. Tractat de retirada: Acord sobre la retirada del Regne Unit de Gran Bretanya i Irlanda del Nord de la UE i de la Comunitat Europea de l'Energia Atòmica (2020)

4. Carta dels Drets Fonamentals de la UE (2000)

6.3. Els actes jurídics adoptats per les institucions de la Unió i els instruments jurídics de la Política Exterior i de Seguretat Comuna

Art. 288 del TFUE: les institucions poden adoptar cinc tipus d'actes típics (**Dret derivat**):

1. Reglaments

- Destinats a tots els Estats membres, totes les persones físiques i jurídiques.
- Directament aplicables i obligatoris a tots els seus elements.

2. Directives

- Destinades a tots els Estats membres o a alguns concrets.
- Només és obligatòria per als Estats membres respecte de l'objectiu que proposa
- L'Estat membre tria la forma i els mitjans per a l'incorporació a l'ordenament jurídic estatal (**transposició**)

6.3. Els actes jurídics adoptats per les institucions de la Unió i els instruments jurídics de la Política Exterior i de Seguretat Comuna

- **Decisions:**

- Dirigides a determinats destinataris (Estats membres, persones físiques o jurídiques)

- **Recomanacions i Dictàmens:**

- Expressen el parer de la Unió amb caràcter **no vinculant** als estats membres o als ciutadans. No imposen obligacions legals als destinataris.
- Recomanacions: se suggereix un comportament determinat, sense obligar-los jurídicament a adoptar-lo.
- Dictàmens: Avaluen una situació actual o determinats processos a la Unió o als Estats membres.

6.3. Els actes jurídics adoptats per les institucions de la Unió i els instruments jurídics de la Política Exterior i de Seguretat Comuna

- **Actes atípics**
 - No pertanyen a les categories d'acte jurídic previstes al TFUE
 - Gran varietat
 - Solen tenir caràcter polític

Prevists als Tractats

- Reglaments interns
- Acords interinstitucionals

No previstos als Tractats

- **Parlament Europeu:** Resolucions, declaracions
- **Consell Europeu:** Conclusions, resolucions, orientacions
- **Comissió Europea:** Comunicacions, llibres verds, llibres blancs

6.3. Els actes jurídics adoptats per les institucions de la Unió i els instruments jurídics de la Política Exterior i de Seguretat Comuna

Procediment legislatiu ordinari (TUE: procediment de codecisió)

Articles 289 i 294 TFUE

Adopció conjunta d'actes legislatius per part del Parlament Europeu i del Consell de la Unió Europea després de rebre una proposta de la Comissió Europea.

- **Iniciativa legislativa:** Comissió Europea
- **Legisladors:** Consell i Parlament Europeu

6.3. Els actes jurídics adoptats per les institucions de la Unió i els instruments jurídics de la Política Exterior i de Seguretat Comuna

1. Proposta de la Comissió

2. Primera lectura al Parlament

- Aprovar-la sense modificacions
- Esmena

3. Primera lectura al Consell

- Acceptar la posició del Parlament (acte legislatiu adoptat) (Més comú)
- Esmena

4. Segona lectura al Parlament

- Aprova la posició del Consell (acte legislatiu adoptat)
- Rebuig de la posició del Consell: Decau l'acte
- Esmena

6.3. Els actes jurídics adoptats per les institucions de la Unió i els instruments jurídics de la Política Exterior i de Seguretat Comuna

5. Segona lectura en el Consell

- Aprova la posició del Parlament (acte legislatiu adoptat)
- No aprova la posició del Parlament

6. Comitè de conciliació

- Parts iguals de diputats i representants del Consell
- Tracta d'arribar a un acord sobre el text
- Sense acord: Decau l'acte
- Acord: Passa a una tercera lectura

7. Tercera lectura al Parlament i al Consell

- Aproven sense modificacions (acte legislatiu adoptat)
- Algun dels dos el rebutja: Decau l'acte

6.3. Els actes jurídics adoptats per les institucions de la Unió i els instruments jurídics de la Política Exterior i de Seguretat Comuna

Instruments jurídics de la PESC

Caràcter intergovernamental

Regeix la unanimitat

Alt Representant de la Unió per a Afers Exteriors i Política de Seguretat

Exclosa de la competència del TJUE

Estratègia comuna

El Consell Europeu determina per consens estratègies comunes en els àmbits en què els Estats membres tenen interessos comuns importants.

Es necessiten els objectius, la durada i els mitjans aportats per la Unió i els Estats membres.

Acció comuna

Posició comuna

6.4. Els tractats internacionals

Tractats internacionals amb països tercers o organitzacions internacionals (216 TFUE)

- Vinculen la Unió i els Estats
- Independents del dret originari i derivat
- Efecte directe si la norma és clara i precisa
 - *Sentència TJCE 12/86 Meryem Demirel
contra Stadt Schwäbisch Gmünd*
Associació entre la CEE i Turquia

6.4. Els tractats internacionals

Recepció automàtica del tractat des de l'entrada en vigor

- Sentència TJCE Haegeman contra Estat belga, 1974

*Acord d'Associació entre la Comunitat
Econòmica Europea i Grècia*

6.5. Els principis
generals del dret de
la Unió Europea i
les tradicions
constitucionals
comunes als estats
membres

Article 6.3 TUE

Els drets fonamentals que garanteix el Conveni Europeu per a la Protecció dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals i els que són fruit de les tradicions constitucionals comunes als Estats membres formaran part del Dret de la Unió com a principis generals.

Fonts subsidiàries

6.5. Els principis generals del dret de la Unió Europea i les tradicions constitucionals comunes als estats membres

Principis generals del dret

Regles no escrites reconegudes pel Tribunal de Justícia de la Unió Europea com a elements que vertebran el sistema jurídic de la Unió i com a criteris de racionalització en la interpretació de les seues normes.

Obtinguts a través de la jurisprudència del TJUE

Principi de seguretat jurídica, que protegeix contra les modificacions imprevisibles del dret

Principi de solidaritat entre els Estats membres

6.5. Els principis
generals del dret de
la Unió Europea i
les tradicions
constitucionals
comunes als estats
membres

Tradicions constitucionals comunes als Estats membres

Dret derivat de la pràctica jurídica

Costum

Ius commune constitutionale

- Drets constitucionals europeus

Tema 7

Les relacions entre el Dret de la Unió Europea i els ordenaments jurídics dels estats membres

7.1. Autonomia i primacia del Dret de la Unió Europea

7.2. Dret de la Unió Europea i Constitució

7.3. Aplicació i efecte directe del dret de la Unió Europea

7.4. L'aplicació del dret de la Unió Europea pels estats membres

7.5. El jutge nacional com a jutge de Dret europeu

7.1. Autonomia i primacia del dret de la Unió Europea

Principi d'autonomia del Dret de la Unió Europea

- Dret de la Unió Europea autònom dels Estats
- Els Estats no tenen competència per a decidir per ells mateixos respecte a l'ordenament jurídic europeu. Poden fer-ho:
 - En el marc de la relació amb la resta d'estats membres: Dret originari
 - En la seua participació a les institucions europees: Dret derivat

7.1. Autonomia i primacia del dret de la Unió Europea

Principi de primacia del Dret de la Unió Europea

- Les normes de la Unió Europea s'apliquen amb preferència sobre qualsevol disposició dels ordenaments jurídics dels estats membres sense importar-ne el rang.
- Conflicte entre el Dret intern i el Dret de la Unió Europea
- En cas contrari, no podria tenir lloc la integració en no ser efectives les normes europees (els Estats podrien fer servir el seu Dret intern per a evadir-ne obligacions al si de la Unió)
- Garanteix que les persones estiguen protegides de forma homogènia pel Dret de la Unió a tots els territoris de la Unió Europea.
- El principi de primacia s'aplica a totes les normes europees, tant dret originari com dret derivat

Creació jurisprudencial

- **STJCE Costa contra ENEL, 1964**

- Qüestió prejudicial
- Nacionalització d'ENEL pel govern d'Itàlia
- Prohibició de restriccions al comerç per part dels Tractats de Roma
- Tribunal constitucional italià: la norma estatal és posterior a la norma europea

7.1. Autonomia i primacia del dret de la Unió Europea

- TJCE: Transferència d'atribucions de l'Estat a la Unió: «Delegació» de sobirania
- Els objectius dels Tractats es veurien soscatats si el Dret de la Unió poguera subordinar-se al Dret intern

7.1. Autonomia i primacia del dret de la Unió Europea

La primacia del dret de la Unió actua sobre totes les lleis nacionals, **independentment de si es van adoptar abans o després** de l'acte de la Unió Europea.

- «Cabal» comunitari

En cas de conflicte entre normes europees i internes, les disposicions internes no s'anul·len o invaliden automàticament, sinó que **es desplacen**

- Interlocutòria San Michele SpA contra Alta Autoritat de la Comunitat Europea del Carbó i de l'Acer, 1965
- En cas de dubte: qüestió prejudicial
- Diferència amb la inconstitucionalitat

7.2. Dret de la Unió Europea i Constitució

El principi de primacia del Dret europeu s'aplica pel que fa a la Constitució?

- Tensió entre el Dret intern i el Dret d'integració
- Constitució: norma democràtica originada pel poder constituent Norma suprema de l'ordenament jurídic
- Dret europeu: Dret autònom que s'aplica amb preferència al Dret intern

7.2. Dret de la Unió Europea i Constitució

- Solució: Diferència entre primacia i supremacia
 - Constitució: Norma suprema de l'ordenament jurídic
 - Diferència entre supremacia constitucional i aplicació preferent
 - Diferència entre jerarquia i aplicació preferent (supremacia i primacia)
- **Declaració Tribunal Constitucional 1/2004, de 13 de desembre**
 - Inexistència de contradicció entre la Constitució espanyola i el Tractat pel qual s'estableix una Constitució per a Europa

7.3. Aplicació i efecte directe del dret de la Unió Europea

Aplicació del Dret de la Unió Europea

Reglaments i decisions: Adquireixen automàticament caràcter vinculant a tota la Unió Europea

Poden requerir que es facen canvis en la legislació nacional i que les agències o reguladors nacionals en garantisquen l'aplicació.

Directives. Han de ser incorporades a la legislació interna pels Estats membres (*transposició*)

Cada directiva assenyala un termini perquè els països incorporen les seues disposicions a la legislació interna i n'informen la Comissió.

La Comissió supervisa que la legislació de la Unió Europea s'aplique de manera correcta i sense retards, i intervé quan el país:

- no incorpora plenament una directiva a la seua legislació nacional en el termini establert
- no aplica correctament la normativa de la Unió

7.3. Aplicació i efecte directe del dret de la Unió Europea

Principi d'efecte directe del Dret de la Unió Europea

El Dret de la Unió Europea no sols genera obligacions per als Estats membres, sinó també **drets per als particulars**. Per tant, aquests particulars poden aprofitar aquests drets i invocar directament el Dret de la Unió Europea davant dels tribunals nacionals i europeus, independentment de si hi ha instruments en el Dret intern.

- STJCE Van Gend a Loos/Administració Tributària neerlandesa , 1962
- STJCE Simmenthal 1978

7.3. Aplicació i efecte directe del dret de la Unió Europea

- Aspectes de l'efecte directe
 - **Efecte directe vertical** intervé en les relacions entre els particulars i el país.
 - Els particulars es poden acollir a una disposició del Dret de la Unió amb relació a l'Estat.
 - **Efecte directe horitzontal** intervé en les relacions entre particulars
 - Els particulars es poden acollir a una disposició del dret de la Unió en relació amb un altre de particular.

7.4. L'aplicació del dret de la Unió Europea pels estats membres

Principis que regeixen l'aplicació del Dret de la Unió pels Estats membres

- Principi de cooperació lleial
 - L'Estat membre no pot actuar contra el Dret de la Unió Europea
- Autonomia institucional i procedimental
 - El sistema constitucional de cada Estat membre decideix com s'atribueixen les facultats i les obligacions a cada Estat

7.4. L'aplicació del dret de la Unió Europea pels estats membres

Aplicació normativa i administrativa del Dret de la Unió pels Estats membres

- L'aplicació normativa inclou la possibilitat d'establir sancions administratives i penals
- L'aplicació administrativa depèn del sistema de competències a l'Estat
 - A Espanya, depèn de l'administració competent: Estat o comunitats autònomes.
 - Aspectes tècnics: Conferència per a Assumptes Relacionats amb la Unió Europea (Carue), similar a Alemanya o Àustria.
 - Ministeri més conselleries autonòmiques
 - Llei 2/1997, de 13 de març, per la qual es regula la Conferència d'Afers Relacionats amb les Comunitats Europees

•

7.5. El jutge nacional com a jutge de Dret europeu

- La doctrina del Tribunal de Justícia sobre la primacia del Dret comunitari té com a **destinatari primigeni els jutges nacionals** (Sentència Simmenthal, 1978)
- El paper de la **qüestió prejudicial**
- El Tribunal Constitucional: tradicionalment reticent a convertir-se en jutge del dret europeu
 - Sentència 215/2014: Les normes europees no tenen rang i força constitucionals
 - Diferència de funcions entre el Tribunal Constitucional i el Tribunal de Justícia de la Unió Europea

Tema 8

El sistema judicial de la Unió Europea

8.1. La competència contenciosa del Tribunal de Justícia de la Unió Europea: recurs d'incompliment; el recurs d'anul·lació; el recurs per omissió; l'excepció d'il·legalitat; el recurs per responsabilitat extracontractual

8.2. La qüestió prejudicial: la col·laboració dels òrgans jurisdiccionals dels Estats membres

8.3. Els recursos de cassació i de reexamen

8.4. El control judicial de la Política Exterior i de Seguretat Comuna

8.5. La competència consultiva del Tribunal de Justícia de la UE

8.1. La competència contenciosa del Tribunal de Justícia de la Unió Europea: recurs d'incompliment; el recurs d'anul·lació; el recurs per omissió; l'excepció d'il·legalitat; el recurs per responsabilitat extracontractual

Tribunal de Justícia de la Unió Europea

- Tribunal de Justícia *stricto sensu*
- Tribunal General

Màxims intèrprets del Dret de la Unió Europea

Regulació

- Article 19 del Tractat de la Unió Europea (TUE)
- Articles 251 a 281 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea (TFUE)
- Article 136 del Tractat Euratom
- Protocol 3 del TFUE sobre l'Estatut del Tribunal de Justícia de la Unió Europea

8.1. La competència contenciosa del Tribunal de Justícia de la Unió Europea: recurs d'incompliment; el recurs d'anul·lació; el recurs per omissió; l'excepció d'il·legalitat; el recurs per responsabilitat extracontractual

Recursos directes

Recursos interposats contra estats o institucions que hagen incomplert les obligacions despreses del dret de la Unió Europea.

Recursos indirectes

Qüestions relatives a la validesa de la norma interna plantejades a través d'òrgan jurisdiccional estatal (qüestió prejudicial).

8.1. La competència contenciosa del Tribunal de Justícia de la Unió Europea: recurs d'incompliment; el recurs d'anul·lació; el recurs per omissió; l'excepció d'il·legalitat; el recurs per responsabilitat extracontractual

Recurs d'incompliment

Objecte: Controlar el compliment per part dels Estats membres de les obligacions derivades del Dret de la Unió Europea.

Legitimació: Comissió europea o Estat membre, sempre que haja sotmès prèviament el cas a la comissió

Efectes: L'Estat està obligat a adoptar les mesures necessàries per a posar fi a l'incompliment i, en cas que la Comissió estime que no les ha dut a terme, podrà tornar a sotmetre l'assumpte al Tribunal per a imposar-li a l'Estat incomplidor el pagament de sanció pecuniària.

8.1. La competència contenciosa del Tribunal de Justícia de la Unió Europea: recurs d'incompliment; el recurs d'anul·lació; el recurs per omissió; l'excepció d'il·legalitat; el recurs per responsabilitat extracontractual

Recurs d'anul·lació

Objecte: Anul·lar els dels actes jurídics il·legals vinculants adoptats per les institucions de la Unió Europea (reglaments, directives o decisions).

Motius de l'anul·lació: incompetència, vicis substancials de forma, violació dels tractats i desviació de poder.

Legitimació: Estats membres, institucions europees o un particular (persona física o jurídica) destinatari de l'acte o afectat per ell.

Termini: Dos mesos des de la publicació de l'acte o la notificació al demandant

Efectes: Declarada la il·legalitat, l'acte jurídic és declarat nul.

8.1. La competència contenciosa del Tribunal de Justícia de la Unió Europea: recurs d'incompliment; el recurs d'anul·lació; el recurs per omissió; l'excepció d'il·legalitat; el recurs per responsabilitat extracontractual

Recurs per omissió (inacció)

Objecte: Denunciar la falta d'actuació d'una institució europea

Legitimació: Estats membres o altres institucions europees, sempre que hagen requerit a la institució en qüestió l'actuació i hagen passat dos mesos.

Efectes: Declarada la il·legalitat de l'omissió, correspon a la institució que es tracte d'adoptar les mesures necessàries per a posar fi a l'omissió.

8.1. La competència contenciosa del Tribunal de Justícia de la Unió Europea: el recurs d'incompliment; el recurs d'anul·lació; el recurs per omissió; l'excepció d'il·legalitat; el recurs per responsabilitat extracontractual

Excepció d'il·legalitat

Objecte: Anul·lar els dels actes jurídics il·legals vinculants adoptats per les institucions de la UE (reglaments, directives o decisions) durant qualsevol dels litigis davant del TJUE (control incidental)

Motius d'excepció: incompetència, vicis substancials de forma, violació dels tractats i desviació de poder (igual que el recurs d'anul·lació)

Legitimació: Qualsevol de les parts en el procés.

Efectes: Declarada la il·legalitat, l'acte jurídic és declarat nul.

8.1. La competència contenciosa del Tribunal de Justícia de la Unió Europea: recurs d'incompliment; el recurs d'anul·lació; el recurs per omissió; l'excepció d'il·legalitat; el recurs per responsabilitat extracontractual

Recurs per responsabilitat extracontractual (indemnització)

Objecte: Sol·licitar una indemnització a causa d'un dany causat pels òrgans o agents de la Unió Europea a l'exercici de les seues funcions, o per l'activitat normativa que ha resultat ser il·legal.

Legitimació: Particulars o Estats membres que han patit un dany i sol·liciten una compensació.

Efectes: Declarada la relació entre l'acte i el dany, es reconeix la indemnització.

8.2. La qüestió prejudicial: la col·laboració dels òrgans jurisdiccionals dels Estats membres

Concepte

Mecanisme de caràcter incidental motivat per la sol·licitud dels tribunals ordinaris dels Estats membres al Tribunal de Justícia perquè necessita una qüestió d'interpretació del Dret de la Unió.

Funció

Garantir l'aplicació efectiva i homogènia del Dret de la Unió Europea

8.2. La qüestió prejudicial: la col·laboració dels òrgans jurisdiccionals dels Estats membres

Objectes susceptibles de qüestió prejudicial:

- La conformitat de la normativa estatal amb el Dret de la Unió Europea
- La validesa d'un acte del Dret de la Unió Europea.

8.2. La qüestió
prejudicial: la
col·laboració dels
òrgans jurisdiccionals
dels Estats membres

Efectes

- Decisió del TJUE mitjançant **sentència**
- Vinculatorietat de la decisió del TJUE
 - A l'òrgan jurisdiccional estatal que ha sol·licitat la qüestió
 - A la resta d'òrgans jurisdiccionals que coneixen problemes similars (*erga omnes*)
- No aplicació de la norma incompatible amb el Dret de la Unió Europea

El jutge no pot decidir pel seu compte la inaplicació de la norma

STC 37/2019

La jutgessa o jutge no poden deixar d'aplicar una norma interna sense haver plantejat una qüestió prejudicial davant del Tribunal de Justícia de la Unió Europea

Ha d'haver-hi dubte objectiu, clar i terminant sobre la contradicció d'aquesta norma interna amb el Dret de la Unió Europea.

8.2. La qüestió
prejudicial: la
col·laboració dels
òrgans jurisdiccionals
dels Estats membres

Cassació

Objecte:

Recursos interposats contra les sentències i les interlocutòries del Tribunal General

Legitimació: La part processal que no ha vist satisfetes les seues pretensions i que està en desacord amb la decisió

Termini: Dos mesos des de la resolució.

Limitat a qüestions de Dret.

8.3. Els recursos de cassació i de reexamen

Reexamen

Objecte:

Procediment iniciat per l'Advocat general quan considere que hi ha un risc greu que es vulnere la unitat o la coherència del dret de la Unió a causa d'una resolució del Tribunal General

Legitimació:

El primer Advocat general

Termini:

Un mes des de la resolució.

Molt poques vegades aplicat

8.3. Els recursos de cassació i de reexamen

T. Maastricht: Exclusió del control judicial de la PESC dels tractats

T. Lisboa: Abolició de l'estructura de pilars i creació de principis comuns a la Unió Europea

- Article 275 TFUE

El Tribunal de Justícia de la Unió Europea no és competent per a pronunciar-se sobre les disposicions relatives a la política exterior i de seguretat comuna ni sobre els actes adoptats sobre la seua base.

No obstant això, el Tribunal de Justícia serà competent per a controlar el respecte de l' article 40 del Tractat de la Unió Europea i per a pronunciar-se sobre els recursos interposats en les condicions previstes al paràgraf quart de l' article 263 d'aquest Tractat i relatius al control de la legalitat de les decisions adoptades pel Consell en virtut del capítol 2 del títol V del Tractat de la Unió Europea per les quals s'estableixen mesures restrictives davant de persones físiques o jurídiques.

1. Pel que fa a l'article 40 del Tractat de la Unió Europea

L'execució de la PESC no afecta l'aplicació dels procediments i l'abast respectiu de les atribucions de les institucions establerts als Tractats per a l'exercici de les competències.

Clàusula de no contaminació

2. Recursos interposats segons l'article 263 TFUE (paràgraf 4)

Tota persona física o jurídica podrà interposar recurs
contra els actes de què siga destinatària o que l'afecten
directament i individual

Recurs d'anul·lació

3. Recursos relatius al **control de la legalitat** de les
decisiones adoptades pel Consell a la PESC per a les quals
s'establisquen **mesures restrictives davant de persones
físiques o jurídiques.**

8.4. El control judicial de la Política Exterior i de Seguretat Comuna

Afer Bank Refah Kargaran (2020)

Mesures restrictives establertes per la Unió Europea contra l'Iran a posar fi al programa d'armes nuclears.

2010-2013: congelats els fons del banc en incloure's a la llista d'entitats implicades en la proliferació nuclear adoptades per la PESC

2015: El banc iranià interposa un recurs sol·licitant indemnització per perjudicis

El Tribunal General es declara incompetent per a conèixer un recurs d'indemnització per un acte adoptat per la PESC (2018)

Cassació davant del TJUE: Corregeix el Tribunal General.

Té competència per a apreciar la validesa de les decisions del Consell per la qual s'estableixen mesures restrictives

8.5. La competència consultiva del Tribunal de Justícia de la UE

Art. 218.11 TFUE

Control de compatibilitat dels acords internacionals de la Unió Europea amb els tractats constitutius

Legitimació activa per sol·licitar-ne l'examen:

- Estats membres
- Parlament Europeu
- Comissió
- Consell

Decisió negativa. L'acord no pot entrar en vigor llevat que es modifiqui.

Tema 9

La Unió Europea i el Dret internacional

- 9.1. La Unió Europea com a subjecte de Dret internacional
- 9.2. La competència exterior de la Unió: abast, contingut i naturalesa
- 9.3. La Política Exterior i de Seguretat Comuna: àmbit material, estructura i funcionament
- 9.4. La Política Comuna de Seguretat i Defensa
- 9.5. Les polítiques ecològiques de la Unió Europea

9.1. La Unió Europea com a subjecte de Dret internacional

Personalitat jurídica

Comunitats europees

- Reconeixement molt ampli
- Cap referència particular al reconeixement internacional
- **Resum Sentència sobre l'Acord Europeu sobre transport per carretera (AETR), 1971.**
 - Acord europeu sobre la feina dels conductors que efectuen transports per carretera.
 - En el marc de la Comissió Econòmica per a Europa de Nacions Unides
 - Iniciat pel Consell, reclamat per la Comissió com a competència comunitària a través de recurs d'anul·lació
 - TSJ: el recurs d'anul·lació està pensat per a reglaments, directives o decisions, no per a una deliberació del Consell
 - Conclusió: les comunitats europees tenen personalitat jurídica en matèria de relacions exteriors econòmiques (**competència implícita**)

9.1. La Unió Europea com a subjecte de Dret internacional

Unió Europea

Maastricht, 1992 Europa dels pilars. No se'n reconeix expressament la personalitat jurídica.

T. De Lisboa, 2009 Reconeixement de la personalitat jurídica (art. 47 TUE) i desaparició de les comunitats
Acció exterior de la Unió Europea (art. 21 TUE)

9.1. La Unió Europea com a subjecte de Dret internacional

Formes de personalitat jurídica internacional:

- **Primària : Estats** com a subjectes primaris del Dret Internacional
 - Sobirania de l'Estat.
- **Derivada: Organitzacions Internacionals o processos d'integració** creades pels Estats
 - Competències limitades (atribuïdes pels Estats)

Personalitat jurídica internacional de la Unió Europea: **derivada** (en el marc de les competències transferides pels Estats)

9.1. La Unió Europea com a subjecte de Dret internacional

La personalitat jurídica internacional de la Unió Europea **no està expressament reconeguda** als tractats

- **Principi d'eficàcia:** qui és subjecte de drets i deures internacionals.
- **Manifestacions** de la personalitat jurídica internacional:
 - ***ius contrahendi, ius ad tratatum***
Capacitat de celebrar tractats
 - ***ius legationis***
Facultat d'enviar i rebre representants diplomàtics
 - **Diplomàcia multilateral:** participació a Conferències i Organitzacions Internacionals
 - ***ius standi***
Responsabilitat internacional activa i passiva
 - ***ius puniendi***
Facultat d'imposar sancions internacionals

Abast de la competència exterior de la Unió Europea:

En totes les matèries en què la Unió Europea tingui competències

Naturalesa de les competències exteriors

- Competències exteriors **expresses**. Expressament atribuïdes pels tractats
- Competències exteriors **implícites** (derivades de les seues funcions segons els tractats)

9.2. La competència exterior de la Unió: abast, contingut i naturalesa

Competències expresses

1. Política Comercial Comuna. Arts. 206 i 207 (competència exclusiva)
2. Cooperació al desenvolupament. Arts. 208– 211 TFUE
3. Cooperació econòmica, financera i tècnica amb països tercers. Arts. 212– 213 TFUE
4. Ajuda humanitària. Art. 214 TFUE
5. Mesures restrictives amb països tercers. Art. 215 TFUE
6. Acords internacionals. (Arts. 216 a 219 TFUE),
7. Relacions de la Unió Europea amb tercers Estats i organitzacions internacionals i delegacions de la Unió Europea. Arts. 220-221 TFUE
8. Clàusula de solidaritat en cas d'atac terrorista o catàstrofe. Art. 222 TFUE
9. Política de medi ambient. Art. 191.4 TFUE

9.2. La competència exterior de la Unió: abast, contingut i naturalesa

9.2. La competència exterior de la Unió: abast, contingut i naturalesa

Competències implícites

Aquelles que es deriven de l'execució de competències explícites.

De construcció jurisprudencial.

- Sentència AETR 1971.

Mecanisme de la Unió Europea per a actuar i expressar la seua posició a l'escena internacional

- T. Maastricht, 1991: Segon pilar, PESC
- T. Lisboa, 2009:
 - **Alt Representant de la Unió per a Afers Exteriors i Política de Seguretat**
 - **Servei Europeu d'Acció Exterior (SEAE)**, cos diplomàtic europeu

9.3. La Política Exterior i de Seguretat Comuna: àmbit material, estructura i funcionament

9.3. La Política Exterior i de Seguretat Comuna: àmbit material, estructura i funcionament

- Caràcter intergovernamental més que supranacional
- Regulació singular, diferenciada de les competències comunitàries: Capítol 2 del Títol V del TUE (No al TFUE)
- Àmbit d'acció: a les mans dels Estats
- Regeix la regla de la unanimitat (consens)
- Assimetria entre la integració econòmica i la integració en política exterior

Organització

El Consell Europeu defineix els interessos estratègics i els objectius de la PESC

El Consell elabora la política i adopta les decisions segons les indicacions del Consell Europeu

L'Alt representant de la Unió per a Afers Exteriors i Política de Seguretat executa les decisions

9.4. La Política Exterior i de Seguretat Comuna: àmbit material, estructura i funcionament

9.4. La Política Exterior i de Seguretat Comuna: àmbit material, estructura i funcionament

Alt representant de la Unió per a Afers Exteriors i Política de Seguretat

- És vicepresident de la Comissió europea
- Presideix el Consell d'Afers Exteriors
- Dirigeix el Servei Europeu d'Acció Exterior
- Dirigeix l'Agència Europea de Defensa (AED)

Comitè Polític i de Seguretat de la Unió Europea (CPS)

Article 38 TUE

Composició

Ambaixadors dels Estats membres a Brussel·les i el presideixen els representants del Servei Europeu d'Acció Exterior.

Es reuneix dues vegades per setmana o amb més freqüència si cal.

Funcions

- Seguiment de la situació internacional
- Recomanació d'enfocaments estratègics i opcions polítiques al Consell
- Control polític i la direcció estratègica de les operacions de gestió de crisis

9.4. La Política Exterior i de Seguretat Comuna: àmbit material, estructura i funcionament

9.4. La Política Comuna de Seguretat i Defensa

Marc polític a través del qual els Estats membres desenvolupen l'estratègia europea de seguretat i defensa, aborden els conflictes i les crisis, protegeixen la Unió i els seus ciutadans i enforteixen la pau i la seguretat internacionals.

La política comuna de seguretat i defensa (PCSD) forma part integral de la política exterior i de seguretat comuna (PESC)

Regulació:

Títol V, arts. 42-46 TUE

9.4. La Política Comuna de Seguretat i Defensa

- No hi ha un exèrcit europeu

Agència Europea de Defensa

Cooperació i investigació de les actuals i futures capacitats militars en matèria de defensa europea

Fòrum per als ministres de Defensa europeus

Programes de recerca d'armament militar dissenyats i finançats per la Comissió Europea

Seu a Brussel·les

Col·labora amb tots els països de la Unió Europea a millorar les capacitats de defensa per mitjà de la cooperació europea.

9.4. La Política Comuna de Seguretat i Defensa

Multilateralisme

El multilateralisme és la base de l'acció exterior de la Unió.

Nacions Unides i l'Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord (OTAN)

Entrada de Finlàndia i Suècia

No pertanyen a l'OTAN: Àustria, Irlanda, Malta i Xipre

9.5. Les polítiques ecològiques de la Unió Europea

Declaració de les Nacions Unides sobre el Medi Ambient Humà , Estocolm 1972

Dret de l'home a: «condicions de vida satisfactòries en un ambient la qualitat que li permeti viure amb dignitat i benestar».

«Deure solemne de protegir i millorar el medi ambient per a les generacions presents i futures»

9.5. Les polítiques ecològiques de la Unió Europea

Cimera de París, 1972.

Els governs europeus es comprometen a aprofundir-ne la relació econòmica i monetària

Necessitat d'una política comunitària ambiental relacionada amb el creixement econòmic

S'inauguren les polítiques europees de medi ambient

S'asseuen les bases de la construcció de la Unió Europea (Tractat de Maastricht, 1992)

9.5. Les polítiques ecològiques de la Unió Europea

Crisi financera i econòmica global de finals de la primera dècada del segle XXI

Acceleració de noves polítiques expansives centrades en la reactivació de la producció i el treball

Relega a un segon pla les prioritats ambientals

Després de la superació de la crisi:

Retard en els compliment dels objectius de la Unió Europea en matèria de medi ambient, energia i clima

Transició ecològica

Irreversibilitat del canvi climàtic

Procés de desgast i erosió de la Natura

Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible

17 Objectius de Desenvolupament Sostenible

Resolució A/Res/70/1 aprovada el 25 de setembre de 2015.

Transversals en relació amb la transició ecològica

6è Garantir la disponibilitat d'**aigua** i la gestió sostenible i el sanejament per a tothom

7è Garantir l'accés a una **energia** assequible, segura, sostenible i moderna

11è Aconseguir que les **ciutats** siguin més inclusives, segures, resilents i sostenibles

12è Garantir modalitats de **consum** i producció sostenibles

13è Adoptar mesures urgents per a combatre el **canvi climàtic** i els seus efectes

14è Conservar i utilitzar de manera sostenible els **oceans** , els mars i els recursos marins

15è Gestionar de manera sostenible els boscos, lluitar contra la **desertificació**, aturar i invertir la degradació de les terres, aturar la pèrdua de biodiversitat.

9.5. Les polítiques ecològiques de la Unió Europea

9.5. Les polítiques ecològiques de la Unió Europea

Pacte verd europeu. *European Green Deal* , 2019

Estratègia de la Comissió per a aplicar-hi l'Agenda 2030 i els Objectius de Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides

Incorporació de la UE al gir ecocèntric

- Transformació del sistema productiu
- Energia neta
- Protecció i restabliment dels ecosistemes naturals
- Ús sostenible dels recursos, la millora de la salut humana
- Transformació digital
- 2035: prohibida la venda de vehicles de combustió de carboni

Objectiu determinat: ser el primer continent **descarbonitzat** el 2050

Dificultats: constitucionalisme multinivell